

ARBEIDERPARTIETS MIGRASJONSUTVALG

Sosialdemokratisk innvandrings- og integreringspolitikk

1 Innhold

2	INNLEDNING.....	3
3	Innvandringen forandrer Norge.....	4
4	Store svingninger i antall asylsøkere.....	4
5	Hvorfor kommer det asylsøkere til Norge?.....	5
6	Norges internasjonale forpliktelser.....	5
7	Forholdet mellom innvandring og integrering.....	7
8	SLIK HAR SOSIALDEMOKRATIET SVART I NORDEN.....	7
9	MIGRASJONSUTVALGET.....	9
10	Vårt verdimeslige utgangspunkt.....	9
11	Utfordringer med dagens asylordning.....	10
12	En mer rettferdig og bærekraftig flyktningpolitikk.....	11
13	Fem initiativ for en mer rettferdig og bærekraftig flyktningpolitikk:.....	11
14	1.En mer rettferdig asylordning.....	11
15	2.Hjelp flere: en solidaritetspott for å bedre situasjonen for mennesker .... på	
16	flukt 15	
17	3.Ivareta barnets beste og motvirke at barn og unge legger ut på flukt.....	17
18	4. Identitet og retur.....	18
19	5.Balansen mellom innvandring og integrering.....	19
20	MIGRASJONSUTVALGETS INNSTILLING – INTEGRERING.....	21
21	EN NY OG HELHETLIG INTEGRERINGSPOLITIKK.....	21
22	Utviklingstrekk og utfordringer.....	21
23	Flere i arbeid.....	21
24	Kamp mot økte forskjeller.....	22
25	Vårt verdimeslige utgangspunkt.....	22
26	Sterke fellesskap.....	22
27	Samfunnskontrakten.....	23
28	INTEGRERING FRA DAG 1.....	24
29	Kvalifisering i mottak.....	24
30	Reformere bosetting.....	25
31	Ta hele landet i bruk.....	26
32	ARBEID, KOMPETANSE OG KVALIFISERING.....	27
33	Kompetanselinjen.....	27
34	Introduksjonsprogrammet og flere i arbeid.....	27
35	GODE INTEGRERINGSARENAER OG STERKERE FELLESSKAP.....	29
36	1. Tidlig innsats.....	30

37	Helse og omsorg.....	30
38	2. Områdesatsing og trygge lokalsamfunn.....	31
39	3. Frivillighet og det sivile samfunn	32
40	LIKESTILLING OG SOSIAL KONTROLL.....	34
41	Frihet til å være seg selv	34
42	Frihet til å delta	34
43	Religiøse hodeplagg	35
44	Heldekkende ansiktsplagg	36
45	Frihet til å bryte	36
46		
47		

48 **INNLEDNING**

49 *Norge anno 1866: Utvandringen fra Norge til USA har pågått noen tiår allerede. 1866*
50 *regnes som det året masseinnvandringen for alvor kom i gang. Frem til 1913 forlot*
51 *over 550.000 nordmenn Norge for å søke en bedre fremtid over Atlanteren.*

52 *Norge anno 2016: 150 år senere har Norge akkurat hatt den største økningen i antall*
53 *asylsøkere fra ett år til annet. Utviklingen i 2015 kom brått, men over lang tid har*
54 *innvandringen til Norge økt. Norge har gått fra å være et land folk reiser fra, til å*
55 *være et land folk reiser til for å søke beskyttelse, arbeid, utdanning eller familieliv.*
56 *Norge er rikere og mer mangfoldig enn noen gang.*

57 Migrasjon, at folk flytter på seg, er et av de store globale utviklingstrekkene som
58 påvirker vårt samfunn i dag. Årsakene til at folk flytter på seg er sammensatte, og
59 endrer seg over tid. Økonomisk ulikhet, konflikter og klimaendringer er blant det
60 viktigste årsakene til at folk flytter på seg. Mens noen må flykte fra sine hjem og
61 alt de eier, flytter andre for å kunne jobbe, studere eller bo med sin familie.

62 Innvandringen til Norge har gjort landet vårt mer mangfoldig. Arbeiderpartiet ser
63 på mangfoldet som grunnleggende positivt. Utveksling av erfaringer, kontakt med
64 andre land og kulturer er en styrke for Norge og for menneskene som bor her.
65 Innvandring til Norge har gitt oss en større forståelse for og mer kunnskap og
66 erfaring om andre kulturer og tradisjoner. I en stadig mer globalisert verden er det
67 et fortrinn for Norge. Det gir muligheter.

68 Innvandringstempoet og sammensetningen av innvandrere har en betydning for
69 integrering. Brochmann-utvalget påpekte at høy innvandring påvirker også tillit
70 og samhold i samfunnet, og setter den norske modellen under press. Det kreves
71 politisk vilje for å unngå at økt innvandring fører til økonomisk ulikhet og
72 verdikonflikter og kulturelle motsetninger.

73 Norge har gode forutsetninger for å håndtere innvandringen på en god måte, og
74 utnytte mulighetene i mangfoldet. Den norske modellen har gitt oss et samfunn
75 med små forskjeller og like muligheter. Det gir et sterkt samhold og høy tillit i
76 befolkningen og til myndighetene. For å bevare dette i møtet med et samfunn
77 som blir stadig mer mangfoldig er vi avhengig av et trygt samfunnsfundament og
78 å sikre høy oppslutning om politikken i befolkningen.

79 For Arbeiderpartiet er tiden inne for å løfte blikket og utvikle en ny, helhetlig
80 politikk på dette området – en politikk som svarer på de nye utfordringene vi står
81 overfor.

82

83 **Innvandringen forandrer Norge**

84 Grunnleggende sett er det fire veier for innvandring til Norge: Arbeid, asyl,
85 utdanning og familiegjennforening eller familieetablering. Årsaken til at
86 innvandrere kommer til Norge og hvor mange som kommer har endret seg over
87 tid. Hvordan vi innretter regelverket for hvem som kan få opphold i Norge har
88 betydning for hvordan vi innretter integreringspolitikken.

89 Ved inngangen til 2018 var nær 750 000 innvandrere registrert bosatt i Norge.
90 Dette tilsvarer om lag 14 prosent av befolkningen. I tillegg er 170 000 barn av
91 innvandrere født i Norge. Polakker utgjør den desidert største gruppen
92 innvandrere i Norge med nesten 100 000 personer. Deretter følger personer fra
93 Litauen, Sverige og Somalia som de største gruppene.

94 Mens en tredel av alle innvandrere hadde bodd i Norge i mindre enn fem år ved
95 inngangen til 2018, hadde en femdel en botid på 20 år eller mer. Det er store
96 forskjeller i botid mellom innvandrergruppene etter opprinnelsesland. Ni av ti
97 innvandrere fra Syria har bodd i Norge i mindre enn fem år, over halvparten av
98 innvandrerne fra Pakistan har bodd her i mer enn 20 år.

99 Innvandring fra Øst-Europa etter EU-utvidelsene i 2004 og 2007 er den største
100 enkeltfaktoren som har preget norsk arbeidsliv i nyere tid. Få andre land har hatt
101 en høyere innvandring målt i forhold til befolkningsstørrelsen enn Norge det siste
102 tiåret. I perioden 2004 til 2016 kom godt over 200 000 arbeidsinnvandrere til
103 Norge fra Europa – tre av fire fra EUs nye medlemsland.

104 De siste par årene har flukt som innvandringsgrunn gått opp, mens
105 arbeidsinnvandringen har gått ned. Asylstrømmen til Europa høsten 2015 brakte
106 mange flyktninger fra Syria til Norge og gjorde flukt til den nest største
107 innvandringsgrunnen. Familieinnvandrere var med knapp margin den største
108 gruppen i 2016.

109 Effektene av migrasjon er sammensatte og debattene rundt håndtering av
110 migrasjonen blir stadig mer polariserte. I Europa har migrasjon blitt en av sakene
111 som opptar folk mest. Etter migrasjonskrisen i 2015 går debattene høyt i Europa
112 og Norden om hvordan politikken bør innrettes slik at 2015 ikke skjer igjen.

113

114 **Store svingninger i antall asylsøkere**

115 Rundt 220.000 innvandrere har fluktbakgrunn. Disse utgjør 4,1 prosent av landets
116 befolkning. Asylankomstene varierer mye fra år til år, med bare 1.500 i 1995 til en
117 topp med rundt 17.000 i 2009 og et rekordhøyt antall, over 30.000 under
118 migrasjonskrisen i 2015. I 2017 var tallet nede på om lag 3.500. Det hersker
119 fortsatt stor usikkerhet om videre utvikling av migrasjonstrendene.

120 Asylstrømmen har endret karakter etter migrasjonskrisen i 2015. De fleste som
121 kommer som asylsøkere til Europa i dag er ifølge FN økonomiske migranter. Afrika
122 opplever en kraftig befolkningsvekst. I kombinasjon med bedre muligheter for å
123 emigrere, vil dette potensielt bidra til å øke migrasjonspresset på Europa i

124 fremtiden. Nye konfliktsituasjoner og klimaproblemer kan også bidra til å skape
125 nye «migrasjonskriser» i Europa i fremtiden.

126

127 **Hvorfor kommer det asylsøkere til Norge?**

128 Norge er et godt land å bo i. At vi er et trygt land og har gode muligheter for
129 utdanning og arbeid og gode velferdsordninger, gjør Norge til et attraktivt land for
130 asylsøkere.

131 Asylsøkere er en blandet gruppe. Noen trenger beskyttelse mot forfølgelse, andre
132 søker etter bedre fremtidsmuligheter utenfor hjemlandet. De individuelle
133 årsakene bak asylmigrasjonen til Europa og Norge kan være sammensatte, men
134 helt sentralt er inntektsgapet mellom fattige og rike land. Det er særlig
135 velferdsstater i Vest-Europa som er attraktive for asylmigrasjon og påfølgende
136 familiemigrasjon. Det foregår også en del tvungen migrasjon som følge av krig og
137 konflikt. Krigsflyktninger søker normalt tilflukt i nærområder, men noen av dem
138 drar videre til enkelte vest-europeiske land som gir bedre framtidsutsikter.
139 Sekundær migrasjon av syriske krigsflyktninger fra nærområder er et eksempel på
140 dette. Blant de store gruppene som benytter retten til å søke om asyl i Europa
141 finnes det også flyktninger som er utsatt for individuell basert forfølgelse på
142 grunn av sine politiske aktiviteter, for eksempel. Kriteriene for opphold og hvilke
143 rettigheter asylsøkere, flyktninger og familieinnvandrere har, er blant faktorene
144 som spiller inn når asylsøkere velger destinasjonsland.

145

146 **Norges internasjonale forpliktelser**

147 For et lite land som Norge er det en fordel med brede internasjonale avtaler som
148 danner grunnlag for felles regelverk og praksis. Norge er bundet av en rekke
149 konvensjoner og avtaler som setter rammene for innvandringspolitikken.

150 Gjennom EØS-avtalen er Norge fullt integrert i EUs felles arbeidsmarked, med
151 over 250 millioner personer. Innenfor dette markedet kan borgere fritt søke
152 arbeid, med de samme rettigheter og tilgang til sosiale ytelser som vertslandets
153 egne borgere. Retten til fri bevegelse gjelder også virksomheter og deres ansatte
154 som yter tjenester over landegrensene.

155 Retten til asyl ble først formulert i Verdenserklæringen om menneskerettigheter i
156 1948. I artikkel 14 heter det: «Enhver har rett til i andre land å søke og ta imot asyl
157 mot forfølgelse.» Flyktningkonvensjonen av 1951 definerer som flyktning enhver
158 person som har flyktet fra sitt land og har en «velbegrunnet frykt for forfølgelse på
159 grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk overbevisning eller medlemskap i en
160 bestemt sosial gruppe, og som ikke er i stand til, eller, på grunn av slik frykt, ikke
161 villig til å påberope seg sitt lands beskyttelse» (artikkel 1 A).

162

163 Det sentrale i Flyktningkonvensjonen er at den definerer hvem som har rett til å
164 bli anerkjent som flyktning og stadfester et forbud mot å sende en flyktning til et

165 sted der vedkommende risikerer forfølgelse. Dette forbudet, som er formulert i
166 artikkel 33, er i fagterminologien kjent som «non-refoulement-prinsippet».

167 Dette prinsippet innebærer en klar forpliktelse for staten. En person som blir
168 anerkjent som flyktning, har ikke krav på opphold, men det er likevel forbudt å
169 sende vedkommende til et sted vedkommende risikerer å bli drept, torturert eller
170 utsatt for andre alvorlige overgrep. I praksis betyr dette at man gir
171 oppholdstillatelse, i hvert fall så lenge risikoen ved retur fortsatt er gjeldende.

172 Ikke alle asylsøkere har rett til å få sin sak realitetsbehandlet i Norge. Prinsippet
173 er at man skal søke om asyl i det første trygge landet man kommer til. Med tanke
174 på Norges geografiske beliggenhet er det svært få asylsøkere som kommer til
175 Norge direkte fra sine hjemland eller fra områder der deres liv eller frihet er truet.
176 Ofte har de vært innom trygge land både utenfor og innenfor Europa, der de i
177 henhold til Flyktningkonvensjonen umiddelbart hadde plikt til å fremstille seg for
178 myndighetene.

179

180 Første asylland-prinsippet er inkorporert i Dublin-forordningen, men denne
181 gjelder bare innad i Schengen. EU-landene anses som regel for å være trygge
182 land man kan henvise asylsøkere tilbake til uten å behandle deres
183 beskyttelsesbehov. Det er folkerettslig mulig for EU og Norge å henvise
184 asylsøkere til trygge tredjeland, utenfor Schengen, dersom slike avtaler er at de
185 aktuelle landene er trygge for flyktninger og ikke sender dem videre til
186 forfølgelse.

187

188 I tillegg til Flyktningkonvensjonen blir også andre konvensjoner anvendt i
189 vurderingen av asylsaker. Det mest relevante er artikkel 3 i Den europeiske
190 menneskerettighetskonvensjonen (EMK) som forbyr «tortur og annen
191 grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff». Artikkel 8
192 som ivaretar «retten til familieliv» er mest relevant i familieinnvandringsaker.
193 Siden EMK er blitt en sentral rettskilde også i asylsaker, har Den europeiske
194 menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg (EMD) i praksis fungert som en
195 asyldomstol i Europa. Domsavgjørelsen fra denne domstolen er viktige rettskilder
196 i asylsaker. Barnekonvensjonen er også en viktig rettskilde i asylsaker. Den
197 forplikter Norge til å vurdere barnets beste (art. 3) og sikre at barn blir hørt i
198 forbindelse med saker som berører dem (art. 12).

199

200 Konvensjonene forplikter ikke Norge til å gi flyktninger varig oppholdstillatelse
201 eller til å realitetsbehandle søknadene til asylsøkere som beviselig har kommet til
202 Norge via trygge land der de kan få beskyttelse. Samtidig kan vi ikke sende en
203 flyktning direkte eller indirekte tilbake til forfølgelse. For å hindre at dette skal
204 skje må vi ha gode rettssikkerhetsstandarder på plass. Saker som omhandler barn
205 skal behandles i tråd med bestemmelsene i Barnekonvensjonen.

206

207 **Forholdet mellom innvandring og integrering**

208 Innvandring har gjort Norge til et mer mangfoldig samfunn. Det gjør vårt samfunn
209 rikere. Innvandring kan også bidra til å skape mer innovasjon og er et
210 konkurransefortrinn for Norge. Bedrifter som ansetter innvandrere har bedre
211 forutsetninger når de samarbeider mer internasjonalt og er mer innovative. Slik
212 kan innvandring bidra til nyskaping i norsk arbeidsliv.

213 Den norske modellen gjør at Norge har et godt utgangspunkt for å utnytte
214 mulighetene som innvandringen fører med seg og til å håndtere utfordringene.
215 Høy yrkesdeltagelse, lik tilgang til utdanning og gode velferdsordninger bidrar til
216 et samfunn med små forskjeller og like muligheter. Det styrker også tilliten i
217 samfunnet, mellom mennesker og til myndighetene. For å bevare denne tilliten i
218 samfunnet, og opprettholde den norske modellen, kreves det først og fremst at vi
219 reduserer forskjeller og sikrer muligheter for deltagelse i arbeidslivet og
220 samfunnet.

221 Økt innvandring stiller vår samfunnsmodell overfor noe særskilte utfordringer. De
222 nyere utvandringslandene i Øst-Europa er preget av betydelig lavere lønns- og
223 velferdsnivå enn Norge, noe som har medført utfordringer knyttet til sosial
224 dumping, useriøse aktører og arbeidslivskriminalitet.

225 Også innvandrere fra land utenfor EØS-området stiller gjennomsnittlig svakere på
226 arbeidsmarkedet enn befolkningen ellers. Dette har blant annet sammenheng
227 med særskilte utfordringer knyttet til helse, språk og annen kompetanse. Andelen
228 sysselsatte er lavest blant innvandrere fra Afrika, med bare 45 pst. i jobb. Til
229 sammenligning er 66 pst. av hele befolkningen i arbeidsdyktig alder sysselsatt.

230 Uten en aktiv arbeidsmarkedspolitikk, styrking av det organiserte arbeidslivet og
231 å prioritere kompetanseheving høyt, vil økt innvandring øke forskjellene og legge
232 press på den norske arbeidslivs- og samfunnsmodellen som preges av høy tillit,
233 høy produktivitet og lavt konfliktnivå. For Arbeiderpartiet er det derfor avgjørende
234 at innvandrings-, integrerings- og arbeidsmarkedspolitikken ses i sammenheng.

235 Brochmann II utvalget fremhevet at høy innvandring av personer med små
236 muligheter for selvforsørgelse legger press på den norske modellen. Det er
237 avgjørende med kontrollert innvandringen som er tilpasset evnen til å integrere,
238 og at innvandrere som kommer til Norge får mulighet til å delta i samfunnet
239 dersom den norske modellen skal opprettholdes. Dersom vi ikke lykkes med
240 dette risikerer vi at oppslutningen om modellen svekkes.

241 **SLIK HAR SOSIALDEMOKRATIET SVART I NORDEN**

242 **Sosialdemokratene i Sverige:** I 2015 tok Sverige imot ca. 160.000 asylsøkere,
243 nesten 35.000 av disse var enslige mindreårige asylsøkere. Kapasiteten var mer
244 enn sprengt. De innførte grensekontroll og strammet inn på en rekke områder
245 fordi Sverige trengte «et pusterom». Stefan Löfvens regjering har kommet med
246 nye innstramminger i 2018. Fra å ha en av de mest liberale praksisene i Europa

247 har de nå en uttalt praksis om å ligge på EUs minimumsnivå når det gjelder
248 innvilgelse av beskyttelse til asylsøkere. Blant annet innebærer de nye reglene
249 utstrakt bruk av midlertidige tillatelser. De skal ikke ta imot en uforholdsmessig
250 stor andel av asylsøkere som kommer til Europa, og ikke ha en praksis som er mer
251 liberal enn andre europeiske land.

252

253 **Socialdemokratiet i Danmark:** Socialdemokratiet i Danmark har jobbet lenge med
254 å utvikle en helhetlig innvandrings- og integreringspolitikk. Resultatet er
255 publisert i februar 2018 i form av et hefte (manifest) som bærer tittelen
256 «Rettferdig og realistisk – en udlændingspolitik der samler Danmark». Den
257 viktigste endringen er å fjerne muligheten til å søke asyl på dansk jord og
258 opprettelse av mottakssenter utenfor Europa der asylsøkerne oppholder seg
259 mens saken er til behandling. Dersom de får status som flyktninger, skal de gis
260 beskyttelse i en FN leir eller lokalt i landet der mottakssenteret ligger. Samtidig
261 tar Danmark mot et (ikke bestemt) antall kvoteflyktninger. Forslaget innebærer
262 også et tak på hvor mange ikke-vestlige innvandrere Danmark skal ta imot hvert
263 år. I tillegg vil de ha en omfattende reform av utviklingshjelpen og oppgjør med
264 parallellsamfunn. Socialdemokratiet støtter også de fleste forslagene som
265 Venstre-regjeringen legger frem, inkludert mye av det som ligger i den såkalte
266 «Ghettoplanen».

267

268 **Arbeiderpartiet i Norge:**

269 Arbeiderpartiets innvandringspolitikk har alltid vært tilpasset den aktuelle
270 politiske og internasjonale situasjonen. Vi har tatt initiativ til å bistå flyktninger fra
271 krig og nød når det har vært særlig behov, og bidratt til innstramminger for å sikre
272 kontroll ved grensene. Hovedlinjen har vært en «kontrollert og begrenset
273 innvandringspolitikk». I Arbeiderpartiets program heter det at vi fører en «streng,
274 rettferdig og human» asylpolitikk.

275

276 Arbeiderpartiet var en del av asylforliket og støttet de fleste av innstrammingene i
277 kjølvannet av migrasjonskrisen i 2015. I partiprogrammet for 2017-2021 heter det
278 følgende:

279 «Vår politikk er basert på menneskerettighetene og flyktningkonvensjonen.
280 Samtidig vil vi ta initiativ til en gjennomgang av internasjonale konvensjoner for at
281 disse bedre kan tilpasses vår tids flyktningssituasjon. Kvoteflyktninger er den
282 sikreste og mest rettferdige ordningen for å sikre mottak av mennesker som skal
283 ha varig beskyttelse. Antallet kvoteflyktninger må til enhver tid vurderes opp mot
284 anbefalingene fra FN, mot hvor mange asylsøkere som kommer til landet, og
285 mulighetene for rask og god integrering i Norge.»

286 I 2018 ble vårt Migrasjonsutvalg satt ned for å utvikle en mer helhetlig og
287 bærekraftig migrasjonspolitikk. Et sentralt element i mandatet er å se innvandring
288 og integrering i sammenheng.

289 **EN MER RETTFERDIG OG BÆREKRAFTIG ASYLORDNING**

290 **Vårt verdimeslige utgangspunkt**

291 Arbeiderpartiet er en del av en internasjonal solidaritetsbevegelse. Norge har
292 ansvar for å hjelpe mennesker som flykter fra krig og forfølgelse. Vår asyl- og
293 innvandringspolitikk skal bygge på våre grunnleggende verdier og internasjonale
294 forpliktelser. Vårt utgangspunkt er at det er mulig å bevare velferdsstaten uten å
295 prioritere vekk solidaritet med flyktninger ute i verden.

296 En hovedoppgave for et sosialdemokratisk parti er å forstå utfordringene folk
297 opplever i sin hverdag og komme med gode løsninger basert på våre verdier.

298 Vi ser på mangfoldet som grunnleggende positivt. De samfunnene som lykkes
299 best med integrering og inkludering vil lykkes best i sin økonomiske, sosiale og
300 politiske utvikling.

301 Våre svar skal være tuftet på våre verdier: frihet, likhet og solidaritet. De skal
302 bygge på vårt samfunnsfundament, utviklet over lang tid og gjelde for alle som
303 bor i Norge: demokrati, rettsstat, universelle menneskerettigheter, yringsfrihet,
304 likestilling og likeverd. Dette fundamentet har gitt oss sterke fellesskap, og økt
305 frihet til enkeltmennesket, et samfunn preget av små forskjeller, like muligheter
306 og høy tillit i befolkningen.

307 For Arbeiderpartiet er det viktig at vi har en asyl- og innvandringspolitikk som er
308 tuftet på vårt samfunnsfundament og som ivaretar den norske samfunnsmodellen
309 med små forskjeller og like muligheter, høy tillit og sterkt samhold. Det stiller
310 store krav til de politiske løsningene, en styrt innvandring som er rettferdig og
311 bærekraftig og til måten vi omtaler utfordringene og mulighetene som ligger i
312 økte innvandring. Det er viktig å sikre at det er bred oppslutning om asyl- og
313 innvandringspolitikken - at vi har en politikk som samler Norge.

314 Arbeiderpartiet vil videreføre en streng, rettferdig og human asyl- og
315 flyktningpolitikk. Den skal ha beskyttelse som mål, ikke varig migrasjon og
316 folkeforflytninger. Vi ønsker en mer kontrollert innvandring gjennom en helhetlig
317 politikk som er mer rettferdig, mer human og mer bærekraftig for det norske
318 samfunnet. Vår politikk skal gjøre oss i stand til å håndtere fremtidige situasjoner
319 med store økninger i antall migranter til Europa og bidra til en kontrollert og
320 forutsigbar innvandring til Norge. Dette skal både sikre beskyttelse i Norge til de
321 som er forfulgt og bedre tilgang til beskyttelse og humanitær assistanse regionalt
322 gjennom bedre samarbeid med land i regionen. De som befinner seg i Norge skal
323 behandles i tråd våre internasjonale forpliktelser og Arbeiderpartiets
324 verdigrunnlag. Fortsatt er det sånn at de fleste flyktninger holder til i landene
325 nært der konfliktene eller regimene de flykter fra er. Mange av disse nabolandene
326 er blant de minst utviklede i verden. Den viktigste innsatsen for verdens
327 flyktninger gjøres derfor ikke i Norge, men der flyktningene befinner seg.

328 **Utfordringer med dagens asylordning**

329 I dag er over 65 millioner mennesker på flukt. 25 millioner av disse er utenfor sitt
330 eget land. 17.2 millioner flyktninger i verden er under UNHCRs mandat. I tillegg er
331 over 5 millioner palestinske flyktninger under UNRWAs mandat og omfattes ikke
332 av Flyktningkonvensjonen. Det store flertallet av disse er i nabolandene eller
333 nærområdene til sine hjemland. Målet er å gi beskyttelse til de som er forfulgt og
334 bidra til å hjelpe flere i landene der det er flest flyktninger i dag.

335 Dagens asylordning er ikke tilpasset dagen situasjon. Vi trenger ordninger som
336 prioriterer å gi beskyttelse til de som er individuelt forfulgt, yter humanitær
337 bistand der nøden og behovet er størst og bidrar til utvikling og vekst i land der
338 mange av de økonomiske migrantene kommer fra.

339 Retten til å søke asyl, beskyttelse fra forfølgelse, er en grunnleggende
340 menneskerettighet. Dagens asylordning har over tid utviklet seg til å i større grad
341 bli brukt til å gi opphold til grupper på humanitært grunnlag fremfor beskyttelse til
342 personer som er forfulgt på individuelt grunnlag. I tillegg brukes mye ressurser på
343 personer som ikke har beskyttelsesbehov, blant annet som følge av irregulær
344 migrasjon. I 2015 opplevde Norge og Europa et uvanlig høyt antall asylankomster,
345 i stor grad av mennesker med beskyttelsesbehov. Det samlede antallet førte hele
346 asylinstituttet til bristepunktet, samtidig som det utløste en brei folkelig dugnad i
347 hele landet for de mange flyktningene. Vi må samtidig erkjenne at dagens system
348 verken ivaretar retten til beskyttelse for de som er på flukt, grunnleggende
349 humanitære prinsipper og -rett eller statenes rett til å styre innvandringen. For å
350 bevare asylinstituttet slik at det er i stand til å gi beskyttelse til de som er forfulgt
351 trenger vi en ny asylordning som er bedre tilpasset vår tid.

352

353 *Dagens asylordning er inhuman.* Fluktrutene til Europa er i stor grad kontrollert av
354 menneskesmugling. Tall fra FNs høykommissær for flyktninger viser at over
355 15.500 migranter druknet i Middelhavet i årene mellom 2014 og 2017.

356 Middelhavet blir omtalt som en massegrav. Asylreisene er svært farlige og
357 traumatiserende, spesielt for barn og unge. Mange av de som overlever reisen,
358 blir sittende lenge i mottak, lever uten lovlig opphold eller blir returnert til en
359 vanskeligere situasjon enn i utgangspunktet. For de fleste migranter er det få
360 lovlige og trygge alternativer dersom de ønsker seg til Europa. Kapasiteten til å ta
361 imot flyktninger i nabolandene og i UNHCR regi er sprengt mange steder.

362 *Dagens asylordning er urettferdig.* Retten til å søke asyl ved grensen forutsetter
363 som regel menneskesmugling, noe som understøtter organisert kriminalitet. Ofte
364 er det kun de som har ressurser til å betale menneskesmuglere som får søke om
365 asyl. Ressursene Europa bruker på dem som ikke oppfyller kriteriene for
366 beskyttelse, står ikke i forhold til ressursene som brukes på reelle flyktninger
367 utenfor Europa.

368 *Dagens asylordning er ikke bærekraftig.* Erfaringene fra 2015 viste at systemet i
369 Europa mer eller mindre brøt sammen. Interessen for å benytte seg av asylretten
370 er langt større enn kapasiteten eller evnen og viljen til å ta imot. Det er svært
371 ressurskrevende å returnere de som får avslag. Den langsiktige demografiske
372 utviklingen i de mest fattige landene i verden tilsier at det vil komme
373 migrasjonspress på Europa også i fremtiden.

374 **En mer rettferdig og bærekraftig flyktningpolitikk**

375 *Beskyttelse fra individuell forfølgelse og styrket humanitær bistand for flyktninger*
376 En ny helhetlig ordning skal være bedre tilpasset vår tid; mer rettferdig, mer
377 human og mer bærekraftig. Den skal ha beskyttelse som mål, ikke varig migrasjon
378 og folkeforflytninger.

379 Dersom asylinstituttet skal være i stand til å gi beskyttelse til personer som
380 flykter fra individuell forfølgelse også i fremtiden, må vi ha en mer rettferdig
381 asylordning som sikrer flere beskyttelse i det første trygge landet de kommer til,
382 hjelper flere gjennom kvoteflyktningsordningen, bekjemper årsaker til at
383 mennesker legger ut på flukt og skiller klarere mellom konvensjonsflyktninger og
384 subsidiær beskyttelse.

385
386 Vår politikk skal gjøre oss i stand til å håndtere fremtidige situasjoner med store
387 økninger i antall migranter til Europa og bidra til en kontrollert og forutsigbar
388 innvandring til Norge.

389 Asyl- og flyktningpolitikken kan aldri bli et verktøy for å ta hånd om store
390 folkeforflytninger på grunn av krig, klimaendringer og økte forskjeller. Det løses
391 gjennom et bredt internasjonalt samarbeid. Vår politikk skal både sikre
392 beskyttelse til de som er forfulgt og bedre tilgang til beskyttelse og humanitær
393 assistanse regionalt gjennom samarbeid med land i regionen. Den viktigste
394 innsatsen for verdens flyktninger gjøres ikke i Norge, men der flyktningene
395 befinner seg og behovet for hjelp er størst.

396 **Fem initiativ for en mer rettferdig og bærekraftig flyktningpolitikk:**

- 397 1. En mer rettferdig asylordning
- 398 2. Solidaritetspott for mottakerland: Bruke bistandspolitikken for å sikre
399 bedre beskyttelse, bedre integrering og tryggere retur av flyktninger.
- 400 3. Ivareta barnets beste og motvirke at barn og unge legger ut på flukt.
- 401 4. Tydeligere krav til identitet og en mer effektiv returpolitikk
- 402 5. En innvandringspolitikk som fremmer integrering

403

404 **1. 1. En mer rettferdig asylordning - fra asylsøknader ved grensen til** 405 **varige løsninger i regionen og kvoteordninger**

406 Dersom asylinstituttet skal være i stand til å gi slik beskyttelse i fremtiden, må det
407 endres slik at den prioriterer personer som flykter fra individuell forfølgelse.

408 Arbeiderpartiets migrasjonsutvalg foreslår en mer rettferdig asylordning, som skal
409 redusere antallet asylsøknader ved grensen, ta i mot kvoteflyktninger og hjelpe
410 flere gjennom humanitær bistand.

411
412 Hensynet til flyktningene er det sentrale i en ny ordning. Norge skal overholde
413 sine internasjonale forpliktelser. Mennesker som er forfulgt skal kunne få
414 tryggere tilgang til beskyttelse. Mennesker rammet av krig og nød eller
415 naturkatastrofer, men som ikke er individuelt forfulgt av grunner som er nevnt i
416 flyktningkonvensjonen, skal først og fremst hjelpes gjennom å styrke det
417 humanitære arbeidet regionalt. Samtidig skal vi ta i mot flere flyktninger
418 gjennomFNs ordning med kvoteflyktninger.

419

420 *Effektiv bekjempelse av irregulær migrasjon*

421 Arbeiderpartiet er positive til et felles internasjonalt regelverk og praksis for
422 flyktninger som kommer til Europa. Det er forutsigbart og rettferdig for
423 flyktningene, gir stater bedre mulighet til å ha kontroll ved grensene og er i seg
424 selv samlende på et område som i dag splitter og er svært polariserende.
425 Arbeiderpartiet vil arbeide internasjonalt for å få på plass et felles regelverk og
426 praksis som er i tråd med våre forslag om en mer rettferdig, mer human og mer
427 bærekraftig asylordning.

428 Utvalget vil:

- 429 • At Norge skal aktivt søke samarbeid med avsender- og transitland for å
430 sikre bedre håndtering av migrasjonsutfordringer.
- 431 • Jobbe aktivt i EU og med våre nordiske naboer for å inngå flere
432 migrasjonsavtaler for å bedre ivareta rettighetene og behovene til
433 mennesker på flukt og møte fremtidens migrasjonsutfordringer i fellesskap.
- 434 • Asylsøkere skal kunne henvises til trygge land i og utenfor Europa så lenge
435 deres behov for beskyttelse blir godt ivaretatt.
- 436 • Bedre samarbeidsavtaler med tredjeland slik at dagens hjemmel for dette
437 brukes mer aktivt.
- 438 • Alle avtaler skal bygge på prinsippet om «non-refoulement». Asylsøkere
439 skal ikke returneres til land der de risikerer forfølgelse, og rettsikkerheten
440 skal ivaretas.
- 441 • Dersom første asylland-regelen ikke lar seg gjennomføre, skal
442 asylsøknader fremmet i Norge behandles i Norge.
- 443 • Dersom det kommer i stand en avtale på nordisk eller europeisk nivå som
444 åpner for å behandle asylsøknader i tredjeland utenfor EU, vil
445 Arbeiderpartiet at Norge vurdere å tilslutte seg denne dersom følgende
446 kriterier ligger til grunn.

- 447 ○ Avtalen skal være i tråd med internasjonale konvensjoner og i
- 448 overensstemmelse med våre menneskerettslige forpliktelser
- 449 ○ Rettsikkerheten til asylsøkerne skal ivaretas.
- 450 ○ Avtalen skal bidra til å redusere omfanget av migranter som tar en
- 451 livsfarlig reise over til Europa og frigjøre ressurser for økt humanitær
- 452 bistand og kvoteflyktninger.
- 453 ● Dersom EU blir enige om en byrdefordelingsmekanisme som innebærer at
- 454 asylinnvandring reguleres og irregulær migrasjon kontrolleres bedre enn i
- 455 dag, er vårt utgangspunkt at Norge bør være en del av dette, da det er i vår
- 456 interesse å støtte oppunder en felles europeisk politikk.
- 457 ● Norge bør derfor delta i oppfølgingen av EUs asylavtale og bidra aktivt med
- 458 ressurser, som for eksempel finansiell støtte og faglig ekspertise.
- 459 ● Dersom et betydelig antall land i EU frivillig inngår i den skisserte
- 460 byrdefordelingsmekanismen, bør Norge delta, forutsatt at vi beholder
- 461 nasjonal råderett og kontroll. Norges hovedprioritet skal likevel være
- 462 kvoteflyktninger gjennom FN-systemet.
- 463 ● Bedre samarbeidsavtaler med tredjeland slik at dagens hjemmel for dette
- 464 brukes mer aktivt.
- 465 ● Alle avtaler skal bygge på prinsippet om «non-refoulement». Asylsøkere
- 466 skal ikke returneres til land der de risikerer forfølgelse, og rettsikkerheten
- 467 skal ivaretas.
- 468 ● Dersom første asylland-regelen ikke lar seg gjennomføre, skal
- 469 asylsøknader fremmet i Norge behandles i Norge.

470 *Forhindre at flere legger ut på en farlig flukt*

471 Årsakene til mennesker legger ut på flukt er sammensatte. Den økende
 472 migrasjonen og antall mennesker på flukt de siste årene skyldes blant annet krig
 473 og konflikt, men også ustabile regimer med svak økonomisk utvikling og mangel
 474 på utvikling. Ustabile regimer og sårbare stater kan heller ikke effektivt slå ned på
 475 menneskesmuglere. Derfor er arbeidet med å styrke sårbare stater, fred- og
 476 forsoningsarbeid og langsiktig utviklingshjelp viktig for å forhindre at flere legger
 477 ut på en farlig reise.

- 478
- 479 ● Styrke fred og forsoningsarbeidet.
- 480 ● Øke innsatsen for å hjelpe sårbare stater.
- 481 ● Styrke humanitær- og utviklingsbistand overfor sårbare stater og bidra til å
- 482 sette disse bedre i stand til selv å ivareta egne innbyggers sikkerhet og
- 483 velferd.
- 484 ● Styrke innsatsen mot menneskehandel og kriminelle nettverk som utnytter
- 485 flyktninger.
- 486 ● Styrke utviklingsarbeidet, gjennom blant annet en solidaritetspott for
- 487 flyktninger.

488 *Et klarere skille mellom hvem som får konvensjonsstatus og subsidiær beskyttelse*

489 Flyktningkonvensjonen skiller klart mellom personer som er individuelt forfulgte
 490 på grunn av rase, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe
 491 eller på grunn av politisk oppfatning og tilfeldige ofre for krig og konflikt. Vi vil

492 innføre et klarere skille mellom beskyttelse til de som er individuelt forfulgt
493 (konvensjonsflyktninger) og prioritere humanitær hjelp og støtte til de som flykter
494 fra en vanskelig situasjon i hjemlandet. Dette er i tråd med den opprinnelige
495 tanken bak FNs flyktningkonvensjon og bygger på en grunnleggende
496 solidaritetstanke: at vi skal hjelpe dem som trenger det mest, først.

497

498 En reform av asylordningen må også innebære at krigsflyktninger i større grad kan
499 leve verdige liv i landet de først flykter til, nærmere sitt hjemland. Det vil også
500 føre til at de i større grad kan bidra i gjenoppbyggingsfasen i hjemlandet.

501 Det krever at verdenssamfunnet stiller opp når kriser oppstår og at virkemidlene i
502 større grad rettes inn mot deltakelse i samfunnet og rettigheter i nabolandene.
503 Ved varige konflikter uten utsikt til retur til hjemlandet, må verdenssamfunnet
504 forplikte seg til å ta imot flere kvoteflyktninger.

505 *Hjelp flere gjennom kvoteordningen*

506 De fleste flyktninger befinner seg i nabolandene og regionen til hjemlandet sitt.
507 Det er behov for å styrke land i nærområdene slik at de er bedre i stand til å
508 ivareta flyktingenes rettigheter. Dette innebærer en styrking av humanitær
509 bistand og utviklingshjelp til landene nært der nøden og konfliktene er størst, og
510 som i dag tar imot flest flyktninger, og en økning i antallet kvoteflyktninger til
511 Norge.

512

513 Kvoteflyktninger er den tryggeste og mest rettferdige ordningen for å sikre
514 mottak av mennesker som skal ha varig beskyttelse. Ved en dreining fra
515 asylankomster på grensen til kvoteflyktninger skal behovet for hjelp,
516 kommunenes kapasitet til å drive godt integreringsarbeid og forutsigbarhet ligge
517 til grunn for det totale antallet vi tar imot til Norge.

518 Arbeiderpartiet har som politisk ambisjon å øke antallet kvoteflyktninger som
519 kommer til Norge. For å sikre forutsigbarhet for kommuner og lokalsamfunn som
520 har ansvar for integreringen, vil vi starte en prosess mellom stat og kommune
521 med mål om å identifisere hvor mange norske kommuner kan bosette årlig.
522 Asylankomster, antallet kvoteflyktninger og familiegjenforening med flyktninger
523 skal ses i sammenheng. Familieinnvandring for kvoteflyktingene skal være
524 avklart før de kommer til Norge. Kommunene skal vite hvor mange flyktninger de
525 skal ta imot årlig over tid. En forutsetning for dette er lave asylankomster ved
526 grensen. Dersom asylankomstene er lavere en periode, så skal antallet
527 kvoteflyktninger økes – og omvendt dersom asylankomstene øker, så skal
528 antallet kvoteflyktninger reduseres.

529 Antallet skal settes på bakgrunn av forhandlinger mellom regjeringen og
530 kommunene. Vi skal samarbeide med kommune-Norge for å sikre
531 integreringsevne og forutsigbarhet i det lokale integreringsarbeidet slik at
532 integreringen kan starte fra dag en. Vi skal samarbeide med UNHCR og vi skal vi

533 ta imot flere kvoteflyktninger enn vi gjør i dag. Vi vil særlig prioritere sårbare
534 grupper.

535

536 *Avklare status til de som er i Norge*

537 Ved overgang til en ny ordning må status til de som allerede er i Norge avklares
538 raskt og effektivt. Det innebærer en rask og sikker saksbehandling og effektiv
539 retur av de som får avslag.

- 540 • En dreining av flyktningpolitikken med flere kvoteflyktninger fremfor
541 asylsøknader ved grensen

542

543 **2. 2. Hjelp flere: en solidaritetspott for å bedre situasjonen for** 544 **mennesker på flukt**

545 Det er nabolandene i konfliktregioner som mottar det største antallet flyktninger
546 og det er der behovet for hjelp er størst. Samtidig er det en ekstrem
547 skjevfordeling i ressursbruken for verdens flyktninger. Utrengninger har vist at for
548 hver krone europeiske land i dag brukes til hjelp for flyktninger i nærområdene
549 bruker de samme landene 135 kroner på asylsøkere som kommer til deres eget
550 land. UNHCR, som yter bistand og hjelp til mange av verdens flyktninger, er også
551 underfinansiert. Vi skal føre en politikk som viser solidaritet med mennesker på
552 flukt fra krig og nød og med landene som mottar flest flyktninger og tar det
553 største ansvaret. Det vil vi gjøre gjennom å øke den humanitære bistanden til
554 verdens flyktninger samtidig som vi styrker arbeidet med langsiktig
555 utviklingshjelp til landene som i dag huser flesteparten av verdens flyktninger.

556

557 Hovedformålet med norsk utviklingsbistand å er bekjempe fattigdom og
558 urettferdighet. Hovedveien ut av fattigdom går gjennom økonomisk vekst,
559 jobbskaping og rettferdig fordeling innenfor rammen av stabile stater.
560 Arbeidslinjen er viktig, også i bistands- og utviklingspolitikken.

561

562 Arbeiderpartiet vil etablere en solidaritetspott for å bedre forholdene for verdens
563 flyktninger og gi fattige land som tar imot mange flyktninger muligheten til å
564 ivareta flyktningenes langsiktige behov.

565

566 En Solidaritetspott på minst fem milliarder kroner årlig som skal gå til flyktninger
567 og mottakerland. Hjelpen skal komme i tillegg til det det som er Norges bidrag til
568 nødhjelp.

569

570 Mat og tak over hodet er ikke nok. Sammen med FN bør Norge kjempe i første
571 rekke for flyktningenes rettigheter. Ambisjonen er at færrest mulig skal leve
572 passive liv i flyktningleirer. De må få muligheten til å delta, arbeide og leve
573 verdige liv i påvente av en eventuell retur til hjemlandet.

574

575 Norge må påta seg en del av ansvaret for verdens flyktninger gjennom å vise
576 større solidaritet med både flyktningene og nabolandene som tar dem imot.

577

578 Det er behov for å gjennomgå forholdet mellom vår humanitære innsats og
579 langsiktig utvikling på nytt. Samspillet mellom humanitære organisasjoner og
580 andre sektorer, som lokalt næringsliv, må styrkes. Solidaritetspotten skal i større
581 grad gå til å bedre forholdene for verdens flyktninger og deres framtidsutsikter –
582 særlig gjennom muligheten til arbeid.

583
584 Arbeiderpartiets politikk om at norsk bistand skal utgjøre minst 1 prosent av
585 brutto nasjonalinntekt (BNI) ligger fast. Sju av de største mottakerlandene av
586 norsk bistand i 2017 er preget av krig og konflikt. Beløpet som går til nødhjelp har
587 økt betydelig, i takt med økende antall flyktninger. En stor andel av nødhjelpen i
588 2017 gikk til å hjelpe mennesker på flukt. Gjennom en opptrappingsperiode skal
589 størrelsen på solidaritetspotten være minst 5 milliarder. Det er om lag samme
590 nivå som nødhjelpen Norge ga i 2017. Dette utgjør en betydelig styrking av
591 innsatsen for verdens flyktninger.

592
593 Arbeiderpartiet vil i større grad tenke langsiktig innenfor det man tradisjonelt har
594 kalt humanitær hjelp eller nødhjelp. Vektleggingen av skolegang til barn rammet
595 av krig og konflikt er et eksempel på en slik innsats. Den foreslåtte endringen vil
596 måtte utredes for at innretningen og kanaliseringen kommer flyktninger best
597 mulig til gode. En opptrappings- og omstillingsperiode er nødvendig slik at potten
598 sikrer en effektiv organisering som målrettet bidrar til arbeid, helsetiltak,
599 skolegang for mennesker som er fordrevet og på flukt. Det må også
600 omdisponeres fra andre poster i totalbudsjettet, noe som krever kompetent og
601 kritisk gjennomgang av dagens pengebruk.

602
603 En del land som tar imot mange flyktninger har svake myndighetsstrukturer og
604 høy grad av korrupsjon. Derfor må det følge med gode, men kostnadseffektive
605 kontrollmekanismer som sikrer at pengene oppfyller formålet.

606
607 FNs innsats for verdens flyktninger er avgjørende. Derfor er det viktig å forankre
608 vårt arbeid i nærområdene hos FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Det
609 er behov for å styrke UNHCR både økonomisk og med kunnskap og ekspertise for
610 å styrke dets legitimitet og kapasitet til å hjelpe mennesker på flukt.

611
612 Arbeiderpartiets bistandspolitikk er rettighetsbasert, som blant annet innebærer
613 at den skal være basert på internasjonale menneskerettigheter. Det samme vil
614 være tilfelle også med midler fra potten. Målet er å sikre bedre muligheter for
615 flyktninger mens de oppholder seg i vertslandet og tryggere retur når forholdene
616 ligger til rette for det. Den skal bidra til å sette mottakerlandene i stand til å ta seg
617 av flyktninger uten å måtte prioritere vekk andre oppgaver. Dette bidrar også til
618 bedre legitimitet rundt flyktningspolitikken lokalt. Slik vil vi også bidra til at
619 forholdene for de mange som trenger humanitær bistand i regioner preget av
620 konflikt blir bedre.

621
622 Utvalget vil:

- 623 • Innføre en solidaritetspott i bistandsbudsjettet som skal gå til å bedre
624 forholdene for mennesker på flukt.
  - 625 ○ Potten skal bidra til å styrke arbeidslinjen i norsk bistand og
626 utviklingspolitikk, samt humanitær innsats, utdanning og
627 velferdstiltak.

- 628   ○ Den skal finansieres gjennom en opptrapping opp til minst 5
629   milliarder kroner.
630   ○ Støtten fra potten skal gis gjennom blant annet multilaterale
631   organisasjoner og globale bistandsorganisasjoner og styrke
632   landenes mulighet til å ivareta flyktningers muligheter for å skape
633   sin egen fremtid.
- 634   • Styrke arbeidslinja i norsk utviklingspolitikk.
    - 635   ○ Støtte opp om innovasjons- og utviklingsprogrammer rettet mot
    - 636   flyktninger som bidrar til mindre fattigdom og gir muligheter for
    - 637   utdanning og arbeid for flyktninger.
    - 638   ○ Vurdere nærmere initiativ med spesielle økonomiske soner for
    - 639   flyktninger og oppfordre norsk næringsliv til å delta i slike initiativer.
    - 640   ○ Arbeide for en egen satsing på jobbskaping i krise- og konflikt.
  - 641   • Forholdet mellom humanitær innsats og langsiktig utvikling må
  - 642   gjennomgås på nytt, og samspillet mellom humanitære organisasjoner og
  - 643   andre sektorer, som lokalt næringsliv, må styrkes.
  - 644   • Gjennom kraftig økning i Norges bidrag til UNHCR for å sette
  - 645   organisasjonen bedre i stand til å ivareta rettigheter til mennesker på flukt.
  - 646   • Arbeide for at det også settes inn langsiktige tiltak, særlig innen helse,
  - 647   arbeid og utdanning, overfor flyktninger.
  - 648   • Skape nye finansieringsmekanismer på utviklingsbudsjettet for å forhindre
  - 649   at økte asylankomster til Norge medfører dramatiske kutt i den øvrige
  - 650   utviklingsbistanden.
  - 651   • Midler som frigjøres ved en reduksjon av ankomster til Norge skal brukes til
  - 652   å hjelpe flyktninger der behovet er størst.
- 653
- 654   **3.   3. Ivareta barnets beste og motvirke at barn og unge legger ut på flukt.**

655   Barn på flukt er en særlig utsatt gruppe. Norge skal være en pådriver for at
656   rettigheter for barn på flukt ivaretas. De negative konsekvensene som følge av
657   utviklingstrekkene og svakhetene i dags asylordning rammer særlig enslige barn
658   på flukthardt. De er ofte nødt til å sette seg i gjeld til menneskesmuglerne og
659   tvinges til å betale tilbake etter at de har ankommet Europa. Det kan skje ved at
660   de tvinges inn i ulovlig arbeid og annen kriminalitet eller ved at de utnyttes
661   seksuelt. Både menneskehandel med barn og vold og overgrep mot enslige
662   mindreårige asylsøkere er dokumentert i Norge. Enkelte ruter omtales som
663   overgrepsruter og tiltrekker seg overgripere. Disse overgrepsrutene må stoppes.
664   Det er et mål for Arbeiderpartiet at færre barn legger ut på en farefull ferd.

665

666   Barnets beste er et helt grunnleggende hensyn i vår innvandringspolitikk og FNs
667   barnekonvensjon står sentralt i arbeidet med barn som søker beskyttelse i Norge.
668   Enslige mindreårige skal få opphold i Norge dersom de har beskyttelsesbehov og
669   ikke kan returneres til et trygt tredjeland som vi har en avtale med.

670

671   Blant de enslige mindreårige som allerede er i Norge har det vært en
672   bekymringsfull utvikling med en sterk økning i bruken av midlertidig opphold. Vi
673   gikk derfor inn for å innføre sårbarhetskriterier ved behandlingen av søknader om
674   opphold fra denne gruppen unge som mangler omsorgspersoner, nettverk og /

675 eller ressurspersoner i hjemlandet. Dette skulle sikre at barns beste ble ivaretatt i
676 tilstrekkelig grad. Endringen skulle markere en endret praksis, innenfor gjeldende
677 lovgivning, i behandlingen av søknader om opphold fra mindreårige slik at
678 midlertidighet begrenses for denne gruppen. De får nå sine søknader behandlet
679 på nytt av utlendingsforvaltningen og Arbeiderpartiet vil forsikre seg om at
680 Stortingets intensjon er ivaretatt i oppfølgingen av disse sakene.

681

682 Mindreårige på flukt må ivaretas bedre når de er i Norge, spesielt i mottak i
683 kommunene. Det må gjennomføres tiltak for å sikre stabilitet i gode boforhold,
684 rettssikker saksbehandling og bedre psykososiale tiltak. Mottakene må få styrket
685 barnefaglig kompetanse. De mindreårige bør blant annet sikres kontaktfamilie,
686 godt skoletilbud, godt helsetilbud og særskilt gode forberedte tiltak ved
687 eventuell retur.

688

689

690 • Familier med småbarn skal ikke plasseres på asylmottak, men på
691 desentraliserte mottak slik at de lever så normale liv som mulig mens de
692 venter på integrering i Norge eller retur til hjemlandet.

693 • Norske myndigheters vurdering av sikkerhetssituasjonen i land asylsøkere
694 kommer fra skal ligge til grunn for behandlingen av asylsøknader og
695 vurdering av muligheten for retur.

696 • Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i behandlingen av
697 asylsaker som berører barn.

698 • Sårbarhetskriterier der omsorg, nettverk og ressurser er sentrale
699 elementer, skal være en selvfølgelighet i vurderingen av asylsøknader som
700 omhandler enslige mindreårige asylsøkere.

701 • Hindre menneskesmugling av barn og unge gjennom bedre internasjonalt
702 samarbeid.

703 • Opprette trygge omsorgssentre i hjemlandet der det kan dokumenteres
704 sterkere tilknytning til som alternativ til midlertidighet i Norge. Kortvarig
705 plassering på slike omsorgssentre kan også bidra til bedre oppsporing av
706 den enslige mindreåriges familie.

707 • Prioritere barnefamilier gjennom kvoteflyktningsordningen.

708 **4. 4. Identitet og retur**

709 En stat må ha kontroll over identiteten til dem som oppholder seg innenfor dens
710 territorium. Å stille identitetskrav i forbindelse med utlendings saker er viktig blant
711 annet av sikkerhetshensyn, for å forebygge kriminalitet og motvirke misbruk av
712 asylordningen. Selv om det er strenge krav knyttet til identitet i statsborgerskap
713 er det fortsatt slik at asylsøkere til Norge ikke har gode nok incentiver til å

714 samarbeide om identitet. Derfor er det en viktig oppgave å sikre bedre
715 identitetskontroll med asylsøkere som komme til Norge.
716
717 Identitetskravene i statsborgerskapssaker er langt strengere enn i
718 oppholdssaker. For å få permanent opphold etter søknad om asyl er det i dag
719 tilstrekkelig å ha sannsynliggjort oppgitt identitet, men når det gjelder
720 statsborgerskap kreves det at identiteten blir klarlagt.
721
722 Id-kravene er like viktige i begge tilfeller og bør harmoniseres. Klarlagt
723 identitet må være utgangspunktet også i forbindelse med asylsaker og
724 permanent opphold, slik det er i statsborgerskapssaker. Strengere id-krav skal
725 kombineres med tilbud om bistand fra norske myndigheter for å fremskaffe
726 dokumenter fra hjemlandet.
727
728 • Det skal stilles samme krav til klartlegging av identitet for permanent
729 oppholdstillatelse og familieetablering som ved statsborgerskap.
730   ○ Tydeligere krav til dokumentert identitet for å få opphold.
731   ○ Tydeligere krav til dokumentert identitet ved familieetablering.
732 • Forsterket innsats for retur av asylsøkere til sine hjemland.
733   ○ Opprette direkteruter til de viktigste avsenderlandene.
734   ○ Styrke politiets returarbeid.
735   ○ Opprette returavtaler med flere land, blant annet ved aktivt å ta i
736 bruk visumavtaler.
737 • Ta initiativ til en gjennomgang av regelverket med mål om å senke
738 terskelen for tilbakekallelse av oppholdstillatelse og utvisning ved
739 kriminelle handlinger.

740 **5.**

741 **6. 5. Balansen mellom innvandring og integrering**

742

743 *Familieinnvandring*

744 Familieinnvandring har økt betydelig de siste årene og er en viktig del av en
745 helhetlig asyl- og innvandringspolitikk. Hensynet til integrering, arbeidslinje og
746 selvforsørgelse må vektlegges i vår politikk. Erfaringer viser at det også har stor
747 betydning hvordan regelverket er i forhold til andre land.

- 748 • Familiegjenforening
  - 749   ○ Flyktninger skal raskt kunne gjenforenes med sine familier for å sikre
  - 750   god integrering.

- 751   ○ Kvoteflyktninger skal ha avklart eventuelle familiegjenforeninger før
752   ankomst til Norge.
- 753   • Bistand til å gjenforenes med familien regionalt for flyktninger som ønsker
754   det.
- 755   • Vår helhetlige migrasjonspolitik tar sikte på å unngå midlertidighet,
756   uforutsigbarhet og splittelser av barnefamilier. Midlertidig subsidiær
757   beskyttelse uten rett til familiegjenforening kan ikke vare så lenge at det
758   strider mot retten til familieliv, jf. artikkel 8 i EMK.
- 759
- 760   • Forbud mot arrangerte ekteskap inngått under psykisk press.
- 761   • Familieetablering
- 762   ○ Familieetablering innvilges når ektefellen, eller den som kommer,
763   kan forsørge seg selv.
- 764   ○ Innføre obligatorisk introduksjonskurs for ektefellen som kommer til
765   Norge. Kurset skal inneholde informasjon om rettigheter og lover,
766   hjelpeapparat samt informasjon om arbeidsliv og språkkurs.
- 767   ○ Skjerpe tilknytningskravet for familieetablering.

768 *Arbeidsinnvandring*

769 Arbeidsinnvandringen til Norge har bidratt til økt økonomisk aktivitet, men har
770 også ført med seg utfordringer for den norske arbeidslivsmodellen, med økt
771 midlertidighet, svekkede lønns- og arbeidsvilkår i enkelte sektorer og tendenser
772 mot en todeling av arbeidsmarkedet.

773

774 Mange av de som kommer til Norge for å jobbe blir her lenge. Derfor er
775 integreringspolitikken også viktig for disse. Det kreves politisk vilje til å sikre den
776 norske arbeidslivsmodellen. Alle arbeidstakere i Norge skal ha en like trygg
777 arbeidshverdag og det skal sikres norske lønns- og arbeidsvilkår i Norge. Da må vi
778 bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, og sikre faste stillinger i et
779 trygt arbeidsliv med høy organisasjonsgrad.

780

781 For arbeidsinnvandrere er det å lære seg norsk språk, nøkkelen til både et
782 velfungerende og trygt arbeidsliv, men også for integreringen og for at de som
783 blir værende i Norge blir stående i arbeid. Språk gir en tryggere arbeidsplass, det
784 er nøkkelen til å forstå rettigheter i møte med arbeidsgiver og det offentlige, og til
785 å delta i det norske samfunnet.

786

787 Utvalget vil:

788

- 789   • Opprette bransjemessig samarbeid for norskopplæring etter modell av
790   opplæringsring for lærlinger for å styrke små og mellomstore bedrifiers
791   muligheter til å tilby norskopplæring.

- 792 • Styrke Kompetansepluss arbeid, slik at norskopplæring er mer tilgjengelig.
- 793 • Styrke lønns- og arbeidsvilkår i utsatte bransjer gjennom å gjøre
794 allmenngjøringsordningen mer effektiv. Hvis det først er allmenngjort
795 innenfor et område skal vedtak gjelde til noen begjærer det opphevet og
796 dokumenterer at det ikke er noe problem i den bransjen lenger.
- 797 • Gjennomgå arbeidsmiljøloven, verneombudsordningen og lov om
798 yrkesskadeforsikring for å sikre at flest mulig av bestemmelsene skal
799 gjelde fra dag en for utenlandske arbeidstakere på kortere arbeidsoppdrag
800 i Norge.
- 801 • Sikre at Stortinget kommer tidligere på banen i viktige EØS-saker slik at
802 man kan påvirke forhandlingene i EU og utnytte handlingsrommet for å
803 sikre den norske arbeidslivsmodellen.
- 804
- 805
- 806

807 **EN NY OG HELHETLIG INTEGRERINGSPOLITIKK**

808 Innvandringen har gjort Norge til et mer mangfoldig og spennende samfunn.
809 Nordmenn flest har et grunnleggende positivt syn på innvandrere, og
810 Arbeiderpartiet ser på mangfoldet som en styrke. I Norge lykkes vi bedre med
811 integreringen enn i mange av våre naboland.

812
813 Den norske modellen og måten vi har organisert det norske samfunnet på er
814 hovedårsaken til at Norge er et av verdens beste land å bo i. Den er også en av
815 hovedgrunnene til at vi har lyktes bedre med integrering enn de fleste andre land.
816 Høy sysselsetting, et trygt, seriøst og organisert arbeidsliv basert på faste
817 stillinger og gode velferdsordninger som fellesskolen og lik rett til utdanning har
818 gjort Norge til et land med små forskjeller, høy sosial mobilitet og høy grad av tillit
819 og samhold. Det betyr mye at alle går i den samme skolen. Samfunnsmodellen er
820 det viktigste verktøyet vi har for å lykkes enda bedre med integreringspolitikken i
821 Norge.

822
823 Samtidig er modellen under press blant annet gjennom økt innvandring. Vi lykkes
824 ikke godt nok med integreringen i dag. Vi er avhengig av å lykkes bedre med
825 integreringen dersom vi skal bevare den norske modellen også i framtiden.

826

827 **Utviklingstrekk og utfordringer**

828 Mange av utviklingstrekkene som setter vår samfunnsmodell under press
829 forsterkes av høy innvandring og rammer integreringsarbeidet særlig hardt.
830 Økende sosiale og økonomiske forskjeller og en lavere sysselsettingsgrad er
831 blant de mest alvorlige utviklingstrekkene. Det vil kreve politiske prioriteringer å
832 møte disse utfordringene.

833

834 I vår tid finnes krefter som spiller grupper ut mot hverandre. Mange europeiske
835 land opplever fremveksten av ekstreme politiske bevegelser som vil splitte, ikke
836 samle. For individet er det å stå utenfor arbeidsliv og samfunnslivet starten på
837 marginalisering og ekskludering. Det rammer også opplevelsen av å stå til ansvar
838 for fellesskapet. Norge er ikke skjermet for denne utviklingen. Holdninger i
839 befolkningen påvirkes av hvordan vi lykkes med integreringen. Arbeiderpartiet vil
840 ha en politikk som samler, ikke splitter Norge.

841

842 **7. Flere i arbeid**

843 Alt for mange av dem som flytter til landet vårt står utenfor arbeidslivet eller faller
844 ut etter kort tid. Det er variasjoner i sysselsetningsgraden innvandrergupper
845 imellom, men generelt er den betydelig lavere enn befolkningen for øvrig. Det
846 samme gjelder utdanningsnivået. I en situasjon med stadig færre jobber som ikke
847 krever formell utdanning, er det vanskelig å få alle raskt i jobb.

848

849 Å få flest mulig inn i jobb er prioritert nummer én for Arbeiderpartiet. Nøkkelen til
850 integrering er arbeid, og veien til arbeid går via utdanning og kvalifisering. Vår
851 velferdsmodell forutsetter en høy grad av sysselsetting, med en lønn til å leve av.

852 **8. Kamp mot økte forskjeller**

853 Innvandrere er overrepresentert blant de fattige i Norge i dag. Fattigdom har en
854 tendens til å gå i arv. Hvor du bor har også stor betydning for hvordan du vil klare

855 deg videre i livet. Hvis bosetting følger etniske og sosiale skillelinjer, kan vi få økt
856 avstand og svekket tillit mellom majoritetsbefolkningen og minoriteter. Det er en
857 viktig politisk oppgave for Arbeiderpartiet å redusere sosiale forskjeller og bidra
858 til at alle får like muligheter slik at de kan leve livene de ønsker.

859
860 *Fremme felles verdier og bekjempe sosial kontroll*

861 Et mer mangfoldig Norge bidrar til å berike den norske kulturen med impulser og
862 erfaringer fra andre deler av verden. Samtidig kan ulike verdier og tradisjoner
863 komme i konflikt med hverandre og potensielt svekke tilliten og skape
864 polariseringer.

865
866 Ulike kulturer og religioner kan ha ulike oppfatninger om hvordan liv skal leves. I
867 noen grad kan slike ulikheter fint fungere side om side. På andre områder
868 utfordrer de fellesskapet. Mye kan være ulikt, men noe må være felles når vi skal
869 leve sammen.

870
871 Radikaliseringen av unge muslimer på den ene siden, og fremveksten av
872 høyreekstremismen på den andre, er urovekkende tendenser i dagens Europa.
873 Økt arbeidsledighet og sosial ulikhet, lav tillit til politikere og myndighetene og
874 misnøye med innvandringspolitikken har gitt grobunn for de kreftene som vil spre
875 mistillit og fremmedfrykt. For å forebygge slike holdninger må vi bekjempe
876 årsakene, slik at vi kan bekjempe de kreftene som vil splitte og skape konflikter.

877
878 **Vårt verdimesige utgangspunkt**

879 Arbeiderpartiet er en del av en frihetsbevegelse. Vårt historiske prosjekt har vært
880 å skape mest mulig frihet for enkeltmennesket. Vi har kjempet for å løfte flere inn
881 i arbeid, slik at de kan forsørge seg selv og realisere sitt potensial. Vi har ryddet
882 bort hindre for den enkeltes frihet. Vi vet at et sterkt fellesskap er en forutsetning
883 for individets frihet, Dette skal også kjennetegne vår integreringspolitikk.

884
885 Norge skal være et åpent og inkluderende samfunn, med stor grad av individuell
886 frihet. Vi er et land med sterke fellesskap og høy tillit mellom folk. Vårt
887 samfunnsfundament er tuftet på demokrati, rettsstat, universelle
888 menneskerettigheter, ytringsfrihet, likestilling og likeverd.

889
890 **9. Sterke fellesskap**

891 Arbeiderpartiet vil at alle skal ha like muligheter til å leve forskjellige liv. For å
892 lykkes med det, kreves et tett samarbeid mellom enkeltmennesker, familier,
893 nærmiljø, og det offentlige. Sterke fellesskap styrker tilliten mellom
894 enkeltmennesker, innad i nærmiljøet og overfor storsamfunnet. Det forutsetter
895 tidlig innsats, gode bomiljø og trygge nabolag.

896
897 **10. Samfunnskontrakten**

898 Utgangspunktet for integreringspolitikken er vår samfunnskontrakt, med plikter
899 og rettigheter for alle. Den skal sette mennesker i stand til å ivareta sine plikter,
900 slik at de kan delta i det norske samfunnet gjennom utdanning, arbeid og
901 deltagelse i de små og store fellesskapene som utgjør Norge. For Arbeiderpartiet

902 er fellesskapet en av enkeltmenneskets viktigste ressurser. Målet må være at
903 politikken legger til rette for at nyankomne blir en del av fellesskapet, og blir med å
904 forme det.

905

906 Arbeiderpartiet skal være tydelige på vårt samfunnsfundament. Demokrati,
907 rettsstat, universelle menneskerettigheter, ytringsfrihet, likestilling og likeverd er
908 de sentrale kjennetegnene. Det setter rammene for mangfoldet, og fremmer
909 integreringen. Det gir frihet, og stiller klare forventninger. De som bor i Norge skal
910 kunne dyrke sin religiøse eller kulturelle egenart, så lenge det ikke strider med
911 loven eller begrenser andres frihet. Som samfunn forventer vi at alle deltar på
912 felles arenaer og deltakelse i samfunnsliv gjelder likeverdig for kvinner og menn.
913 Vi vil ikke akseptere at noen hindres i å delta i fellesskapet. Derfor vil
914 Arbeiderpartiet bekjempe ekstrem sosial kontroll i patriarkalske miljøer som
915 hindrer likeverdig deltakelse.

916

917 For Arbeiderpartiet er målet med integreringspolitikken å sikre alle like rettigheter
918 og muligheter, hindre sosial ulikhet og fremme deltakelse, tillit og samhold.

919

920 **INTEGRERING FRA DAG 1**

921 Utformingen av flyktning- og asylpolitikken har betydning for
922 integreringspolitikken. Dreiningen fra asylsøkere ved grensen til kvoteflyktninger
923 skal bidra til forutsigbarhet for både flyktningene og lokalsamfunnene der de skal
924 bosettes og sørge for at flere av dem som får beskyttelse i Norge kan bosettes
925 direkte i et lokalsamfunn og ikke måtte vente på et mottak mens de får saken sin
926 behandlet.

927

928 Jo tidligere man lærer seg norsk og får seg en lønn å leve av, jo raskere blir man
929 en del av det norske samfunnet. År med passivitet og institusjonalisering kan
930 gjøre varig skade på integreringen. Integreringen må derfor starte så tidlig som
931 mulig.

932

933 Vårt mål er at flere skal bli selvforsørgende raskt. Det krever blant annet at alle må
934 kjenne til og forplikte seg til de grunnleggende verdiene som utgjør
935 samfunnsfundamentet vårt slik at man kan tilslutte seg vår samfunnskontrakt om
936 å gjøre sin plikt og kreve sin rett.

937

938 Integreringen av kvoteflyktninger bør starte fra det er besluttet at man skal til
939 Norge, ikke først ved ankomst. Asylsøkere som kommer til grensen skal leve et så
940 normalt liv som mulig mens søknaden behandles. Kartlegging av kompetanse og
941 jobbmuligheter, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, skal starte fra dag én.
942 Vi vil derfor unngå institusjonalisering i en passiv tilværelse, og vil som
943 hovedregel ha desentraliserte mottak.

944

945 **Kvalifisering i mottak**

946 Kvalifiseringen for asylsøkere som skal bli i Norge, bør starte allerede fra dag én i
947 mottak, med opplæring i språk og samfunnskunnskap. For de som har høy
948 sannsynlighet for å bli må det gjennomføres en kompetansekartlegging av høyere
949 kvalitet enn i dag og de bør ha muligheten til å kombinere arbeid og språkpraksis
950 som en del av kvalifiseringen. Dette krever også at vi tenker nytt i
951 bosettingspolitikken og ser flyktningenes og asylsøkernes kvalifikasjoner og
952 kompetanse i sammenheng med behovene i arbeidsmarkedet og mulighetene for
953 videre kvalifisering. Det er behov for å øke kvaliteten på
954 kompetansekartleggingen for å gi et bedre grunnlag for videre integreringsløp,
955 samt få en raskere vei til godkjenning av utenlandsk utdanning.

956

957 I 2016 jobbet arbeidslivets parter og partiene på Stortinget frem flere endringer
958 som ville sikret en bedre og raskere integrering. Dessverre har ikke ressursene
959 fulgt disse intensjonene og fremgangen i arbeidet er for treg. Norskopplæring i
960 mottak må styrkes, flere må omfattes av tiltakene og det er behov for å følge opp
961 tiltakene for å sikre god kvalitet og fremdrift.

962

963 Utvalget vil:

964

965 For kvoteflyktninger før de ankommer Norge:

- 966 • Gjennomføre intensivkurs i demokrati, likestilling og norsk arbeidsliv.
- 967 • Gjennomføre en grundig kompetansekartlegging som kan danne grunnlag
- 968 for jobb og et kvalifiseringsløp.
- 969 • Matche flyktningene med riktig bosettingskommune og legge grunnlaget
- 970 for en individuell plan som leder til selvforsørgelse.
- 971 • Der det er mulig, starte prosessen med godkjenning av utenlandsk
- 972 utdanning.
- 973 • Gjennomføre prøveprosjekt med fjernundervisning i norsk i det landet det
- 974 hentes flest kvoteflyktninger fra.

975

976 For asylsøkere på mottak:

- 977 • Ha desentraliserte mottak som hovedregel fremfor institusjon, slik at
- 978 asylsøkere bor i normale boliger og er en mer naturlig del av
- 979 lokalsamfunnet. Familier med små barn prioriteres.
- 980 • Sørge for kompetansekartlegging av høy kvalitet så tidlig som mulig, slik at
- 981 det kan danne grunnlag for å finne riktig bosettingskommune.
- 982 • Sørge for at opplæring i norsk og samfunnskunnskap starter i mottaksfasen
- 983 • Gi muligheter til å kombinere arbeid og språkpraksis som en del av
- 984 kvalifiseringen for de med avklart identitet og som med høy sannsynlighet
- 985 får bli.
- 986 • NOKUT bør gis ansvaret for kompetansekartlegging for flyktninger som
- 987 erstatning for dagens system med selvrapporing.

988

989 **Reformere bosetting**

990 Arbeid er avgjørende både for å leve et selvstendig liv, for å bli integrert i det

991 norske samfunnet og for å sikre vår felles velferd. Når flyktninger skal bosettes,

992 må derfor fremtidige jobbmuligheter veie tungt i valget av kommune.

993 Flyktningens kompetanse og kommunens arbeidsmarked og tilgang på

994 utdanningstilbud må matches bedre enn i dag.

995

996 Vi vil at kommunene skal utvikle en kompetanse på hvem de kan bosette, og at

997 det på denne bakgrunn differensieres mellom kommuner på hvem de er mest

998 kompetente til å bosette, herunder hva slags introduksjonsprogram de utvikler.

999 Mindre svingninger i ankomsttall vil gi større forutsigbarhet for kommunene og

1000 muligheten til å utvikle kvaliteten i mottaksapparatet. Fra staten skal man sikre at

1001 kommuner skal kunne få forutsigbare rammer som gjør at man lykkes med

1002 integrering over tid.

1003

1004 Ikke alle kommuner lykkes godt nok med å integrere. Variasjonen i både

1005 resultater, aktiviteter og kvalitet er for stor. Det skal settes tydeligere krav og

1006 kriterier for å kunne være en vertskommune som skal kvalifisere og inkludere
1007 nyankomne flyktninger. Kommuner som ikke tilfredsstillt kravene og kriteriene,
1008 skal ikke bosette.

1009

1010 Utvalget vil derfor at kommunene som skal bosette flyktninger skal møte følgende
1011 kvalitetskriterier:

- 1012 • Et arbeidsmarked og tilgang til et utdanningstilbud som kan sikre rask vei
1013 til selvforsørgelse, gitt flyktnings kompetanse og behov for kvalifisering.
- 1014 • Nødvendig kompetanse der flyktnings tjenesten, voksenopplæring, NAV og
1015 fylkeskommunen er samordnet i arbeidet med å kvalifisere.
- 1016 • Kommunen har selv og gjennom samarbeid med lokalt næringsliv tilgang til
1017 språkpraksisplasser.
- 1018 • Tilgang til barnehageplass for å sikre rask igangsetting av kvalifisering og
1019 språkutvikling. Det skal sikres barnehageplass allerede fra ett års alderen.
- 1020 • At de har forpliktende partnerskapsavtaler med frivilligheten slik at de har
1021 gode, forutsigbare og aktive frivillige organisasjoner som bidrar til å
1022 inkludere voksne og barn i lokalmiljøet.
- 1023 • Innenfor femårsperioden de mottar integreringstilskudd måles på graden
1024 av selvforsørgelse etter fem år fra flyktingene er bosatt.
- 1025 • Resultatene skal være styrende for bosettingen.

1026

1027 **Ta hele landet i bruk**

1028 Å sikre spredt bosetting er viktig for at vi skal lykkes med integrering. En viktig
1029 grunn til at Norge har lyktes bedre med integrering enn våre naboland er nettopp
1030 at vi har bosatt i hele landet. Spredt bosetting forhindrer segregering, viser
1031 verdien av mangfold i hele landet og sørger for at holdninger dannes gjennom
1032 menneskemøter, ikke medieoppslag.

1033

1034 Norsk er fellesspråket. Det å bli en del av lokalsamfunnet der det norske språket
1035 er fellesspråket er viktig og nødvendig. Det å komme raskt inn i arbeidslivet er
1036 nødvendig. Allerede i dag ser vi at mange storbyer har særskilte utfordringer med
1037 levekår. Likevel er det mange som kort tid etter endt introduksjonsprogram flytter
1038 til storbyområder uten at man er selvforsørgende. Tiltrekningskraften mot
1039 storbyene fører ikke til bedre integrering av den enkelte og vanskeliggjør
1040 integreringsarbeidet i storbyene.

1041

1042 Utvalget vil derfor:

- 1043 • At alle kommuner som møter kvalitetskriterier for å sikre raskere bosetting
1044 og integrering skal kunne bosette. Dette betyr at også kommuner under
1045 5.000 innbygger skal kunne bosette.
- 1046 • At nyankomne flyktninger ikke bosettes i områder med store
1047 levekårsutfordringer.

- 1048 • Arbeide for at flyktningene som blir bosatt blir værende i
1049 bosettingskommunen i minst 5 år med mindre de har fått jobb eller
1050 utdanningstilbud et annet sted.

1051 **Arbeid, kompetanse og kvalifisering**

1052 **Kompetanselinjen**

1053 Den norske modellen bygger på utdanning og kompetanse for alle. Det skjer
1054 gjennom politisk prioritering, men også ved at særtrekk i modellen legger godt til
1055 rette for utdanning og læring i arbeidslivet. Dette stimulerer produktiviteten slik
1056 at virksomhetene kan bære bedre reallønninger enn i andre land, og ikke minst
1057 for lavlønnsgruppene. Det er denne kompetanselinjen som har gitt oss den unike
1058 kombinasjonen av effektivitet og utjevning. Arbeiderpartiet vil ikke presse
1059 lønningene ned for å få flere i jobb. En lavlønnsstrategi med hovedfokus på
1060 utvikling av enklere jobber vil undergrave det som er essensen – og suksessen –
1061 ved den nordiske modellen. Vi vil satse på å heve kompetansen, bekjempe sosial
1062 dumping og midlertidighet og sikre et seriøst arbeidsliv med høy
1063 organisasjonsgrad. Det er avgjørende i møte med et arbeidsliv som er i stadig
1064 forandring, særlig som følge av digitalisering og ny teknologi, og for å unngå økte
1065 forskjeller.

1066

1067 **Introduksjonsprogrammet og flere i arbeid**

1068 **11. Tilpasset hver enkelt**

1069 Arbeiderpartiet mener det er et stort forbedringspotensial i dagens
1070 introduksjonsprogram. Dagens introduksjonsordning oppleves som rigid og lite
1071 tilpasset hver enkelt. Noen trenger mer tid for å tilegne seg kompetansen som
1072 trengs for å komme ut i aktivitet. Mens for personer som må vente lenge i mottak,
1073 kan et toårig obligatorisk introduksjonsprogram oppleves som enda et hinder for
1074 å kunne komme i gang med eget liv i Norge. Vi vil åpne for at
1075 introduksjonsprogrammet i større grad skal kunne tilpasses hver enkelt, uten å
1076 senke kompetansekravene. Det er også for stor variasjon i kvaliteten i innhold og
1077 resultater mellom kommunene, og vi må sikre at det som fungerer godt gjøres i
1078 flere kommuner.

1079

1080 Vi vil se introduksjonsordningen, NAVs verktøykasse og voksenopplæringen mer i
1081 sammenheng. Planen hver flyktning og myndighetene sammen utarbeider, skal
1082 utarbeides tidlig og være yrkesrettet, med tydelig karrieremål, slik at
1083 kompetansen man får underveis er relevant og tilpasset det yrket man kvalifiserer
1084 seg for.

1085

1086 Norskopplæringen må styrkes og det må være tilstrekkelige ressurser til
1087 arbeidsmarkedstiltak som fører til reell kvalifisering. I tillegg må NAV være tettere
1088 på for å kartlegge behovene i arbeidsmarkedet og se dette opp mot kompetansen
1089 og muligheter for kvalifisering for den enkelte. Det krever et tettere samarbeid

1090 med næringsliv og den enkelte flyktning, at norskopplæringen blir bedre og mer
1091 tilpasset den enkeltes behov og det må settes av nok ressurser til planene.
1092 Arbeidet må prioriteres høyere.
1093
1094 Vi vil satse offensivt på hurtigsporet inn i arbeidslivet, slik at dette blir et reelt
1095 alternativ for flyktninger som står nært arbeidsmarkedet.
1096
1097 For mange med innvandrerbakgrunn blir varig utenfor arbeidslivet. Kvinners
1098 deltakelse i arbeidslivet er en viktig del av integreringen. Arbeiderpartiet vil
1099 derfor iverksette tiltak også for de som ikke er nyankomne til Norge, særlig rettet
1100 mot å øke innvandrerkvinnens deltakelse.
1101
1102 Kommunene skal kartlegge utdanningsmuligheter og behovene for arbeidskraft i
1103 både offentlig og privat sektor slik at dette kan sees i sammenheng med
1104 kompetansen til de som skal bosettes.
1105
1106 Vi vil sørge for at flere bedrifter og offentlige virksomheter satser på flyktninger
1107 og innvandrere. Mange små og mellomstore bedrifter vil ikke ta risikoen med å
1108 ansette en flyktning eller en som har falt utenfor arbeidslivet. Vi vil gjøre dette
1109 enklere, mer forutsigbart og mindre risikofylt for norske bedrifter, gjennom blant
1110 annet lønnstilskudd og ordninger som gjør det lettere å gjennomføre opplæring
1111 på arbeidsplassen.
1112
1113 Utvalget vil:

- 1114 • Satse på kompetanselinjen i integreringspolitikken, og et trygt, seriøst og
- 1115 organisert arbeidsliv basert på faste, hele stillinger.
- 1116 • Bedre og tidligere informasjon om vår arbeidslivsmodell underveis i skole
- 1117 og utdanning.
- 1118 • Styrke bevilgningene til arbeidsmarkedstiltak i regi av NAV.
- 1119 • Sørge for raskere godkjenning av utenlandsk utdanning og at den nye
- 1120 godkjenningsordningen for utenlandsk fagskoleutdanning har nødvendig
- 1121 kapasitet.
- 1122 • Utbygging av kapasitet og system for realkompetansevurderinger og
- 1123 verdsetting av realkompetanse. Realkompetanse må i større grad
- 1124 anerkjennes inn i løp for utdanning og arbeid.
- 1125 • Styrke tilbudet av og mulighetene for å ta kompletterende utdanning.
- 1126 • Styrke de yrkesfaglige utdanningstilbudene.
- 1127 • Få på plass pådrivere for at personer som har lite utdanning eller
- 1128 kompetanse fra før motiveres til opplæring, og etter- og videreutdanning
- 1129 (Kompetansetillitsvalgte).
- 1130 • Styrking av basisferdigheter blant annet gjennom Kompetanse pluss.
- 1131 • Styrke Jobbsjansen for å øke sysselsettingen blant innvandrere, særlig for
- 1132 kvinner.
- 1133 • Utvide ordningen med individuell jobbstøtte (IPS) slik at den også kan
- 1134 bidra til å hjelpe innvandrere som kan jobbe ut i ordinært, lønnet arbeid.
- 1135 • Gjennomgå de ulike ordningene for språkopplæring, praksisplasser og
- 1136 andre arbeidsmarkedstiltak for å gjøre det lettere for små og mellomstore
- 1137 bedrifter å bidra.

- 1138 • Støtte bransjemessig samarbeid for norskopplæring etter modell av
1139 opplæringsring for lærlinger for å styrke små og mellomstore bedrifiers
1140 muligheter til å tilby norskopplæring.
1141

1142 For introduksjonsprogrammet:

- 1143 • Sørg for et introduksjonsprogram som er individuelt tilrettelagt for å
1144 raskest mulig komme i jobb og få varig innpass i arbeidslivet. Det skal
1145 settes et yrkesmål tidlig i løpet, basert på gjennomført
1146 kompetansekartlegging.
- 1147 ○ Mer bruk av utdanning og arbeidsrettede tiltak i
1148 introduksjonsprogrammet.
  - 1149 ○ Styrke ordningen med «hurtigspor» i introduksjonsprogrammet
  - 1150 ○ Satse på norskopplæring i arbeidslivet, gjennom programmer for
1151 bransjenorsk og arbeidsnorsk.
  - 1152 ○ Øke bruken av og fjerne hindre for å opprette fagopplæringsmodeller
1153 som Helsfyr og Gløppen-modellen og utvikle dette til flere fag.
  - 1154 ○ Mer bruk av lønnstilskudd vil lette innpassingen i arbeidslivet.
  - 1155 ○ Se de ulike tiltakene i NAV i sammenheng med yrkesmål og ta i bruk
1156 hele deres verktøykasse.
- 1157 • Tettere samarbeid med voksenopplæringen og arbeidspraksis.
1158 • Foreldreveiledning, samlivsråd og psykisk helse skal inngå som en del av
1159 introduksjonsprogrammet.
1160 • Ha differensierte løp for unge deltagere i introduksjonsordningen som skal
1161 sikre raskere vei til utdanning og arbeid.
1162 • Innføre kompetansekrav og mulighet for etter- og videreutdanning for
1163 lærere i voksenopplæring.
1164 • Sikre at permisjonsordningene bidrar til gjennomføring, blant annet med
1165 innføring av rett og plikt til språkopplæring i permisjonstiden.
1166 • Styrke voksenopplæringen med mer ressurser, kompetanseheving og
1167 bedre tilpasse opplæringen til den enkelte bruker.
1168

1169 **Gode integreringsarenaer og sterkere fellesskap**

1170 Opplevelse av trygghet i byen, i nabolaget og i eget hjem er en forutsetning for at
1171 mennesker skal leve frie liv. Gjennom sterke fellesskap skal vi bygge trygge
1172 lokalsamfunn som kan være gode inkluderings- og integreringsarenaer.
1173

1174 Enkelte boområder er mer utsatt enn andre med store sosiale forskjeller,
1175 levekårsutfordringer og der mange snakker dårlig norsk og er dårlig integrert. Det
1176 er som regel områder med en høyere andel lavinntektshusholdninger, der færre
1177 foreldre er sysselsatte samtidig som de ofte forsørger mange og bor trangt i små
1178 leiligheter. Mange har lav utdanning, snakker dårlig norsk og har vanskelig for å
1179 kvalifisere seg for arbeidslivet. Dette gir grobunn for fattigdom og økt ulikhet. Det
1180 er avgjørende at vi setter inn fellesskapets ressurser på et tidlig tidspunkt for å
1181 inkludere flere.
1182

1183 For å skape gode integreringsarenaer må vi sørge for tidlig innsats, særlige tiltak i
1184 områder med særskilte utfordringer, skape trygge lokalsamfunn og en god
1185 frivillighetspolitikk som bidrar til inkludering i det sivile samfunnet.
1186

1187 1. Tidlig innsats

1188 Foreldrenes tilstedeværelse i barnas liv er avgjørende for barnas oppvekst. Vi må
1189 derfor kreve at foreldre stiller opp i barnas liv og er gode rollemodeller. Et sted å
1190 være for ungdom lokalt der de bor kan også gjøre en forskjell for mulighetene
1191 ungdommen får senere i livet.
1192

1193 Barnehagene er en av de viktigste arenaene for de minste barna. Her lærer de
1194 norsk og begynner å meste de sosiale og kulturelle kodene. Alle barn må ha
1195 tilgang til barnehageplass og de ansatte må ha god pedagogisk og flerkulturell
1196 kompetanse. Den viktigste fellesarenaen vi har er fellesskolen. Her møtes alle
1197 barn, uansett bakgrunn, og utvikler sine faglige og sosiale ferdigheter. Verdien i
1198 samfunnet skapes her og holdninger formes. På disse arenaene er norsk
1199 fellesspråket.
1200

1201 Tidlig innsats er nøkkelen for å lykkes i skolen slik at barna får med seg
1202 kunnskapen og kompetansen de trenger for å lykkes i livet.
1203

1204 Når våre felles arenaer ikke er gode nok, faller flere utenfor fellesskapet. De som
1205 ikke går i barnehage, strever ofte faglig fra tidlig av i grunnskolen og mister
1206 motivasjonen. Når samfunnet svikter som fellesskap – søker de heller andre
1207 fellesskap, for eksempel i kriminelle miljøer, i rusmiljøer eller i radikale miljøer.
1208

1209 Arbeiderpartiet vil:

- 1210 • At det satses nok penger på og gjør det lettere for tverrfaglige prosjekter
1211 som skal forhindre frafall.
- 1212 • Gjeninnføre og gradvis utvide ordningen med gratis kjernetid i barnehagen
1213 i områder med særlige integrerings-, språk- og levekårsutfordringer
1214 Innføre gratis skolemat i områder med levekårsutfordringer.
- 1215 • Prøve ut modeller for 11-årige grunnskoleløp.
- 1216 • At skolene får verktøy som forhindrer at barn uteblir fra skolen.
- 1217 • At skolene må ta aktive grep for å inkludere foreldre som ikke møter opp på
1218 barnas arenaer.
- 1219 • At Barnevernet styrkes med økt flerkulturell kompetanse og utrede
1220 mulighet for å etablere et eget barnevernsteam i de mest belastede
1221 områdene.
- 1222 • At kommunene skal stille krav til idrettslag som bruker kommunale anlegg
1223 slik at alle barn og unge får mulighet til å drive idrett i sitt lokalmiljø
1224 uavhengig av størrelsen på lommeboka.
- 1225 • at foreldre ikke kan begrunne ønsker om fritak og unntak fra
1226 fellesaktiviteter som gym, svømming og leirskole med religiøse og
1227 kulturelle hensyn.
- 1228 • Skoler som har ansvaret for nyankomne flyktninger skal ha et tverrfaglig
1229 team som jobber med språkutvikling, foreldreveiledning og deltagelse i
1230 lokalsamfunnet.

1231 **12. Helse og omsorg**

1232 En viktig forutsetning for å kunne delta i fellesskapet er god helse. Det er en
1233 målsetting for Arbeiderpartiet å utjevne helseforskjeller i befolkningen. Det er
1234 store forskjeller i helsetilstanden mellom ulike innvandringsgrupper.

1235 Opprinnelsesland, innvandringsårsak og botid i Norge har stor betydning for
1236 helse. Flyktninger har dårligere helse enn de som kommer til Norge på
1237 familieinnvandring, arbeid og utdanning. Språkproblemer kan føre til at
1238 innvandrere ikke får den hjelpen de trenger. Vi må forebygge mer og utjevne
1239 sosiale helseforskjeller og satse mer på forebygging.

1240
1241 Kvinner på flukt utsettes for omfattende seksuell kriminalitet som overgrep,
1242 voldtekt og trakassering på flukt, også av de som skal hjelpe og trygge dem.
1243 Helsetilbudet og hele mottakskjeden må sørge for at våre internasjonale
1244 forpliktelser til å sikre kvinners reproduktive rettigheter, beskyttelse og
1245 behandling for traumer påført dem under flukt overholdes og tydelig adresseres i
1246 tiltakskjeden. Adekvat avdekking, behandling og oppfølging er en forutsetning for
1247 kvinners muligheter til arbeidsdeltakelse.

1248
1249 Mange flyktninger sliter med psykiske helseplager. De kan være traumatisert av
1250 krig og konflikt i hjemlandet, men ofte spiller også forhold etter flytting til Norge
1251 en stor rolle. Personer som er uten arbeid, har liten sosial støtte, er dårlig
1252 integrert eller diskriminert har en langt større sannsynlighet for å utvikle psykiske
1253 lidelser. God integrering, med tidlig innsats og tiltak for å komme ut i arbeid og
1254 aktivitet er også bra for deres helse.

1255
1256 Utvalget vil:

- 1257 • Sikre rask kartlegging av fysisk- og psykisk helsetilstand for nyankomne til
1258 Norge.
- 1259 • Komme raskt i gang med behandling og tiltak etter ankomst til Norge.
- 1260 • Gjøre helsetilbudet mer tilgjengelig for minoriteter gjennom digitale
1261 tjenester.
- 1262 • Styrke kompetanse om minoritetshelse blant helsesøstre og annet
1263 helsepersonell.
- 1264 • Styrke tolketjenesten.
- 1265 • Forebygge uønsket svangerskap og abort, gjennom prosjekter som Fafus
1266 (Familieplanlegging og forebygging av uønskede svangerskap og abort).
- 1267 • Kommuner som skal bosette må ha helsefaglig kompetanse til å takle
1268 utfordringer knyttet til traumer og eventuelle psykiske plager som
1269 nyankomne flyktninger har.
- 1270 • Finansieringen og organiseringen av behandling flyktningene har behov for
1271 skal være koordinert, ubyråkratisk og effektiv.

1272

1273 2. Områdesatsing og trygge lokalsamfunn

1274 Grunnsteinen i norsk boligpolitikk er at flest mulige skal kunne kjøpe og eie sin
1275 egen bolig. Å eie sin egen bolig ses på som vesentlig for å forebygge boligsosiale
1276 problemer generelt og for å fremme integreringen av innvandrere spesielt.
1277 Områder med store levekårsutfordringer bidrar til å reprodusere forskjeller i
1278 samfunnet og gi reduserte muligheter resten av livet for de som vokser opp i
1279 utsatte nabolag. Vi vil utjevne levekårsforskjeller, sikre sosial mobilitet,
1280 forebygge fattigdom og gi folk i mulighet til å leve de livene de selv ønsker.

1281

1282

1283 Arbeiderpartiet vil derfor fortsatt være en pådriver for områdesatsinger i utsatte
1284 områder med levekårsutfordringer. Kommunene skal styre byutviklingen og sikre
1285 gode og stabile nabolag ved en god, helhetlig byplanlegging med god lokal
1286 medvirkning fra innbyggerne. Det skal være en ekstra innsats fra stat og
1287 kommune som bidrar til å styrke nærmiljøer slik at flere får muligheten til å
1288 realisere sitt potensial. Gode, lokale møteplasser er viktig for å lykkes med dette
1289 og for å skape trivsel og samhold i et nabolag. Områdesatsinger skal styrke
1290 kompetansen til beboerne i et område, da må vi også skape nye arenaer for
1291 språkutvikling. Områdesatsingene skal være et spleiselag hvor kommune og stat
1292 bidrar med hvert sitt. En områdesatsing er et supplement til ordinær drift i et
1293 område og skal ikke erstatte løpende oppgaver eller porteføljer. Det er
1294 avgjørende å utvikle et lokalt og inkluderende samarbeid med beboere,
1295 organisasjoner, borettslag, næringsliv, bydeler og offentlige institusjoner.
1296 Folk skal oppleve trygghet når de er ute i byene, i sitt eget nærmiljø og i egne
1297 hjem. Kriminalitet skal bekjempes og få konsekvenser. Politiet har ansvar for
1298 sikkerhet og kriminalitetsbekjempelse, og må få nødvendige ressurser for å sette
1299 inn ekstra innsats i områder med ungdomskriminalitet og mot organisert
1300 kriminalitet. I utsatte områder er det viktig at innbyggere opplever at politiet alltid
1301 er i nærheten. Dersom politiet har mer kunnskap om lokalsamfunnene, og får et
1302 tettere samarbeid med skoler, bydeler, oppholdssteder og frivillighet, kan politiet
1303 gripe raskere inn og innsatsen være mer helhetlig. Kommunene skal bidra med
1304 forebyggende arbeid i nært samarbeid med politiet.

1305

1306

1307 Arbeiderpartiet vil:

- 1308 • Styrke områdesatsingen i utvalgte nabolag og lokalmiljøer.
- 1309 • unngå stor konsentrasjon av sosialboliger / kommunalboliger, særlig i
1310 områder med store levekårsutfordringer.
- 1311 • Sosialhjelp til leie av bolig skal ikke gis for boliger i allerede utsatte
1312 områder. Kommuner skal ikke utbetale leie i allerede belastede områder,
1313 heller ikke på det private markedet.
- 1314 • Vi må sørge for at politiet har nødvendig kapasitet til å straffeforfølge de
1315 som leier ut ulovlig.
- 1316 • Sette i gang flere leie til eie-tiltak og nye innovative boligsosiale løsninger
1317 som et supplement til den norske boligmodellen.
- 1318 • aktivt bruke Husbanken og gi flere mulighet til å søke startlån, for
1319 eksempel ved å gi flyktninger tilgang til denne låneordningen.
- 1320 • At det skal slås hardere ned på diskriminering, trakassering og
1321 ekstremisme.

- 1322 • I særlige tilfeller der innbyggere som er ferdig med soning utgjør en
1323 kriminell maktfaktor i lokalsamfunnet skal politiet få mulighet til å
1324 tvangsflytte de. Hovedregelen skal være at de ikke tilbakeføres til utsatte
1325 byområder og miljøer, men inkluderes i nye fellesskap.
1326

1327 **3. Frivillighet og det sivile samfunn**

1328 Den frivillige sektor er en av bærebjelkene i det norske samfunn. Det er her noe
1329 av det som kjennetegner det norske springer ut – nemlig deltakelse og dugnad.
1330 Frivilligheten bidrar gjennom sine tilbud til større etnisk mangfold og økt
1331 engasjement. Mange innvandre kjenner ikke til den norske formen for deltakelse
1332 og frivillige organisasjoner, og vet lite om hva som forventes gjennom dugnader
1333 og deltagelse i barnas aktiviteter. Det er en viktig oppgave å informere om
1334 forventninger og involvere flerkulturelle i både aktiviteter og rekruttering til
1335 frivilligheten. Arbeiderpartiet vil støtte utviklingen av frivillige organisasjoners
1336 tilbud til flyktninger, asylsøkere og andre med flerkulturell bakgrunn og jobbe for
1337 et tettere samarbeid mellom kommunen og frivilligheten og for stabile
1338 forutsigbare rammevilkår for frivilligheten, først og fremst gjennom frie midler.
1339 Mange steder finnes det egne møteplasser der personer med ulik bakgrunn kan
1340 møtes og finne felles tilhørighet. Slike møteplasser kan bidra til engasjement,
1341 men har også en viktig rolle med å bidra til gjensidig inkludering.
1342 Arbeiderpartiet vil støtte opp om arbeidet som idretten gjør og som bidrar til
1343 bedre forståelse av språk, normer og sosiale koder, og styrker fellesskapet og
1344 tilhørigheten i lokalsamfunnet.
1345

1346 De frivillige er avgjørende for mange religiøse samfunn sine aktiviteter, for
1347 eksempel knyttet til ungdoms- og integreringsarbeidet. Derfor er rekruttering til
1348 frivillig innsats i disse organisasjonene svært viktig. Menigheter og trossamfunn
1349 har roller utover det religiøse. De skaper tilhørighet, fellesskap og arena der
1350 medlemmer og enkeltpersoner kan knytte nettverk. Arbeidet med dialog og
1351 forståelse mellom trossamfunn er viktig for å bevare tilliten og samholdet i det
1352 norske samfunnet.
1353

1354 Vi vil:

- 1355 • Legge til rette for et stort mangfold også i frivillig sektor.
- 1356 • Sikre tilgang på lokaler som muliggjør samhandling med lokalsamfunnet.
- 1357 • Jobbe med organisasjonene for å mobilisere etniske minoriteter til
1358 frivillighet.
- 1359 • Gjøre frivillighet til en del av aktivitetstilbudet for asylsøkere, og
1360 tilrettelegge for frivillig arbeid for asylsøkere som ikke har
1361 arbeidstillatelser.
- 1362 • Legge til rette for språkpraksisplasser i organisasjoner, blant annet
1363 gjennom tilskuddsordninger.
- 1364 • Støtte opp rundt arbeidet med å engasjere flyktningeguiden.
- 1365 • Gi god informasjon om frivillig virksomhet til nyankomne flyktninger.

- 1366 • gjøre det enkelt for idrettslag og andre organisasjoner og foreninger å søke
1367 om å få dekket utgifter for familier som ikke kan betale for medlemskap og
1368 treningsavgift.
- 1369 • Forsterke muligheten til å bruke voksenopplæringsmidler til kvalifisering til
1370 arbeidslivet.
- 1371 • Styrke midler til lokale dialogtiltak mellom ulike tros- og livssynssamfunn.
- 1372 • Etablere formaliserte samarbeid mellom frivilligheten og det offentlige
1373 gjennom samarbeidsavtaler for å sikre forutsigbarhet og felles forståelse.
- 1374 • Etablere faste kontaktpunkt i kommunen gjennom for eksempel
1375 frivillighetsråd.
- 1376 • At fritidstilbudene og andre offentlige felles møteplasser for barn og unge
1377 styrkes med flerkulturell kompetanse.
- 1378

1379 **Likestilling og sosial kontroll**

1380 Mange av dilemmaene vi møter i integreringsdebatten knytter seg til en viktig del
1381 av vår tids store frihets- og likestillingskamper, nemlig balansen mellom friheten
1382 til å leve sitt liv på forskjellige måter, og det sosiale og kulturelle presset som
1383 mange står overfor når de skal velge hvordan de vil leve sine liv.

1384
1385 Sosial kontroll og fysisk og psykisk æresvold har ikke en plass i vårt samfunn. Når
1386 individene krenkes, krenkes også samfunnet. Da skal også vi som fellesskap og
1387 samfunn reagere. Det er et felles ansvar å bekjempe sosial kontroll. Alle skal ha
1388 frihet til å være seg selv, til å delta og til å bryte dersom de opplever
1389 begrensninger i sin frihet.

1390

1391 **Frihet til å være seg selv**

1392 Alle i Norge skal ha frihet og mulighet til å delta i sosiale sammenkomster,
1393 fritidstilbud, arbeid og annet samfunnsliv.

1394

1395 I dag opplever førstegenerasjons nordmenn mer rasisme enn hva deres
1396 foreldregenerasjon gjorde. Samtidig opplever den samme generasjonen sosiale
1397 og kulturelle forventninger om å leve opp til æreskodekser fra foreldrenes
1398 hjemland.

1399

1400 Det er behov for å styrke kompetansen om sosial kontroll i det offentlige, i
1401 næringslivet, det sivile samfunnet og lokalsamfunnet. Barnevernet må være
1402 tilstede og bygge tillit til befolkningen i disse spørsmålene. Utdanning er den
1403 beste måten å endre uønskede sosiale strukturer og sikre selvstendighet hos den
1404 enkelte.

1405

1406 Alle skal ha valgfrihet til å bestemme over sitt eget liv, også ved valg av
1407 livspartner. I flere minoritetsmiljø er det vanskelig å være åpen homofil, lesbisk

1408 eller bifil. Det er behov for å trygge homofiles rettigheter i mottak og
1409 minoritetsmiljøer. For skeive med minoritetsbakgrunn er det særlig viktig å ha
1410 møteplasser der man kan være åpen uten å være i mindretall som minoritet. Det
1411 offentlige er avhengig av mer kompetanse på dette området.

1412

1413 Utvalget vil:

- 1414 • At alle kommuner skal ha kontaktpersoner for å hjelpe barn og voksne som
1415 trenger støttespillere, gjennom for eksempel fadderordninger,
1416 bydelsbestemødre-ordninger og samspill med lokale lag og foreninger.
- 1417 • at flerkulturell kompetanse skal inn i alle utdanninger og retningslinjer.
- 1418 • Gi barnehager og skoler opplæring i flerkulturell kompetanse og
1419 retningslinjer for å initiere dialog med foreldre. Og om nødvendig melde fra
1420 til andre myndigheter.

1421

1422 **Frihet til å delta**

1423 Alle i Norge skal ha frihet og mulighet til å delta i sosiale sammenkomster,
1424 fritidstilbud, arbeid og annet samfunnsliv. Når alle har tilgang til våre
1425 fellesskapsarenaer styrker det tilliten og samholdet i samfunnet.

1426 Arbeiderpartiet skal bidra til å skape møteplasser slik at foreldre og storfamilie
1427 knyttes tettere opp mot samfunnet og barnas hverdag, samtidig som samfunnet
1428 sier klart ifra om hva som er uakseptabel kontroll over barn og unge i Norge.
1429 Skolen, bydelen, barnehagene og frivillige organisasjoner står i en særstilling i
1430 dette arbeidet. Det forebyggende arbeidet må starte allerede i småbarns- og
1431 barnehagealder. Barnehager og skoler skal ha en god dialog med hjemmene for å
1432 etablere tillit og kunne håndtere vanskelige situasjoner som kan oppstå.
1433 Fellesskolen er et viktig sted for å lære om toleranse. Vi stiller oss kritiske til
1434 enhver bruk av tvang, og ønsker å jobbe forebyggende for å hindre det. Dersom
1435 de forebyggende og dialogbaserte tiltakene ikke fører frem skal sanksjonene
1436 være strengere.

1437

1438 Utvalget vil:

- 1439 • Styrke skole-hjem-samarbeidet.
- 1440 • Foreldre som systematisk og bevisst fratrukket barn muligheten til å få den
1441 utdannelsen de har krav på skal sanksjoneres økonomisk gjennom
1442 dagbøter og trekk i barnetrygden for hele perioden de har udokumentert
1443 skolefravær for sitt barn.
- 1444 • At barnevernet kobles inn raskt når barn har udokumentert fravær fra
1445 skolen for å sikre barnets rettigheter til utdanning.
- 1446 • At skolegang på grunnskole og i utlandet skal forhåndsgodskjennes for å
1447 sikre barnet tilgang på god nok undervisningskvalitet. Utvide
1448 Oppfølgingstjenestens mandat til å kartlegge og melde fra ved mistanke
1449 om tvangsplassering i utlandet.
- 1450 • At skolene må understreke at foreldre har et samfunnsmessig ansvar og
1451 plikt til å delta på foreldremøter og andre fellesaktiviteter i regi av skolen.
- 1452 • At partene i arbeidslivet får nødvendig kompetanse blant sine ledere og
1453 tillitsvalgte om negativ sosial kontroll for å kunne gi informasjon om
1454 hjelpetiltak og tilby støtte i tilfeller der dette er nødvendig.
- 1455 • Støtte Skeiv Verdens møteplasser for lhbtqi-personer med
1456 minoritetsbakgrunn for å styrke unge til å ta egne valg.

- 1457 • Utvikle et program for ansatte i introduksjonsordningen med mål om å
1458 bekjempe negative holdninger og styrke opplæringen om lhbti+ personer
1459 for elever i introduksjonsordningen.
1460
- 1461 • At partene i arbeidslivet sikrer nødvendig kompetanse blant sine ledere og
1462 tillitsvalgte om negativ sosial kontroll for å kunne gi informasjon om
1463 hjelpetiltak og tilby støtte i tilfeller der dette er nødvendig.
- 1464 • Fjerne kontantstøtten og andre hindre for å få kvinner, særlig med
1465 minoritetsbakgrunn, ut i arbeid.

1466

1467

13. Religiøse hodeplagg

1468 Jenter og gutter som vokser opp i Norge skal ha like muligheter. Barna skal være
1469 en ressurs i klassen og vi vil fjerne hindre i skolen for at barn skal kunne delta
1470 aktivt i skoletimene og fritimene.
1471

1472 Mange skoler, lærere og andre som jobber med barn er usikre på hva de skal
1473 gjøre i situasjoner der barn bærer hijab. Arbeiderpartiet vil fjerne denne
1474 usikkerheten. Vi vil gjøre det enklere for lærerne å ha gode, tillitsbaserte samtaler
1475 om bruk av religiøse hodeplagg og gi lærerne verktøy for å håndtere
1476 problemstillinger knyttet til tvang og bruk av religiøse hodeplagg.
1477

1478 Vi vil at det skal være tett dialog med foreldre på den enkelte skole i situasjoner
1479 der det er grunn til å tro at det ligger press bak bruk av enkelte plagg også når de
1480 er religiøst motivert eller det er utfordringer knyttet til slike plagg. Barnevernet
1481 skal kobles inn raskt og tidlig ved mistanke om tvang.
1482

1483 Utvalget vil:

- 1484 • At det utarbeides felles retningslinjer for hvordan skoler skal håndtere bruk
1485 av hijab i barneskolen.
- 1486 • At skolene skal gjennomføre samtaler med foreldrene når barn bruker hijab
1487 på barneskolen.
- 1488 • Det skal slås hardt ned på tvang og skolene skal varsle barnevernet
1489 dersom det er mistanke om tvang.
- 1490 • Innhente forskning og statistikk rundt bruken av hodeplagg og andre
1491 religiøse symboler på barn i Norge.
- 1492 • At alle skoler skal ha tilgang på minoritetsrådgivere de kan søke råd hos.
- 1493 • Ha prøveprosjekt der skoler samarbeider med Født fri, bydelsbestemødre
1494 eller andre lignende organisasjoner for å redusere bruken av hijab på barn.
1495

1496

14. Heldekkende ansiktsplagg

1497 Arbeiderpartiet setter ytrings- og religionsfrihet høyt, derfor må også terskelen
1498 for å lovregulere innbyggernes klesplagg være høy.
1499

1500 Men ansiktsdekkende plagg hemmer kommunikasjon, gjør det svært vanskelig å
1501 identifisere seg og gjør aktiv samfunnsdeltakelse umulig. Dette svekker også tillit
1502 mellom mennesker i samfunnet. Vi vil at kvinner skal kunne delta i arbeidslivet og

1503 samfunnslivet. Heldekkende plagg som niqab og burka fungerer i praksis som
1504 diskriminering av kvinner.

1505

1506 Derfor ønsker Arbeiderpartiet at forbudet mot slike plagg skal gjelde på
1507 universiteter og høyskoler, ikke bare i undervisningssituasjonen, men på hele
1508 området. En naturlig forlengelse av dette er å utvide forbudet til å gjelde
1509 offentlige kontorer og institusjoner der kommunikasjon og identifikasjon er
1510 avgjørende.

1511

1512 **Frihet til å bryte**

1513 Reell frihet har man kun når man også i ytterste konsekvens har mulighet til å
1514 bryte ut og gå. Sikkerhet, inntekt og bosted er for mange elementer i vurderingen
1515 på om de kan forlate destruktive eller farlige relasjoner.

1516

1517 I dag finnes det ikke noe felles fast kontaktpunkt i kommunene som de som
1518 opplever negativ sosial kontroll kan kontakte for å få hjelp. Mange opplever at det
1519 å finne veien inn, og rundt, i hjelpeapparatet som et stort, og for noen,
1520 uoverkommelig hinder.

1521

1522 De fleste som søker hjelp for å bli fri for negativ sosial kontroll har fortsatt et
1523 ønske om å ha, eller kunne opparbeide seg igjen, en relasjon til sin familie. Det er
1524 viktig at hjelpeapparatet har tiltak på alle nivåer.

1525

1526 Alle i Norge skal selv kunne velge hvem de skal gifte seg med. Og de skal kunne
1527 skille seg. Skilsmisse etter norsk lov skal respekteres av alle de ulike tros- og
1528 livssynssamfunnene. Jenter og gutter blir utsatt for alt fra mildt press til vold
1529 dersom de ikke aksepterer å gifte seg med den familien ønsker. Og enkelte inngår
1530 «religiøse ekteskap» når barnet er under 18 år.

1531

1532 • For å øke bevisstheten og kompetansen om negativ sosial kontroll

1533 ○ Ha ett felles fast kontaktpunkt i alle kommuner der de som ønsker
1534 hjelp eller veiledning om sosialkontroll kan henvende seg.

1535 ○ Innføre retningslinjer slik at alle offentlige instanser har plikt til å
1536 melde fra ved mistanke om alle arrangerte- og tvangsekteskap som
1537 har blitt eller er i ferd med å bli inngått.

1538 ○ Økt kunnskap og kompetanseheving hos offentlige instanser som
1539 møter disse utfordringene. Særlig Nav, helsevesenet, skoleverket
1540 og politiet.

1541 ○ Organisasjoner som hjelper utsatte grupper med juridisk rådgivning
1542 og kunnskap om egne rettigheter må få støtte og kunne opptre
1543 uavhengig.

1544 ○ Innføre retningslinjer slik at alle offentlige instanser har plikt til å
1545 melde fra ved mistanke om alle arrangerte- og tvangsekteskap, iht
1546 lovverk eller religiøse, som har blitt/ er i ferd med å bli inngått.

1547

- 1548 • Strengere regelverk og tettere oppfølging
- 1549 ○ Innføre en egen registreringskode for æresvold og æresrelaterte
- 1550 drap i politiets registre.
- 1551 ○ At politiet skal maksimalt bruke 14 dager på å gjøre
- 1552 sikkerhetsvurderinger for de som trenger relokalisering.
- 1553 ○ At straffeloven utvides til å også omfatte tvangsekteskap og dermed
- 1554 også arrangerte ekteskap med psykisk press.
- 1555 ○ Presisere i loven at religiøse ledere og andre som ikke anerkjenner
- 1556 skilsmisse gjennom norsk lov og arbeider mot dette er medvirkende
- 1557 til tvang og/eller overgrep.
- 1558 ○ Utvide skjerpelsene om avverging av kjønnslemlestelse i
- 1559 straffeloven til å omfatte tvangsekteskap og disiplinerende tiltak
- 1560 mot barn som bryter med norsk lov.
- 1561 ○ Utvide og styrke ordningen med statsfinansiert hjemreise dersom
- 1562 det foreligger tvang.
- 1563
- 1564 • Tydeliggjøre trossamfunnenes rolle og ansvarlig gjøre disse
- 1565 ○ Støtte opp om dialogtiltak mellom ulike tros- og livssynssamfunn.
- 1566 ○ Opprette en statlig likestillingspott som tros- og livssynssamfunn
- 1567 kan søke om midler til likestillingsarbeid fra.
- 1568 ○ Religiøse trossamfunn som ikke anerkjenner skilsmisse etter norsk
- 1569 lovverk eller praktiserer religiøse domstoler skal miste statsstøtten.
- 1570 ○ Trossamfunn som ikke jobber for likestilling og integrering mister
- 1571 statsstøtten.
- 1572 ○ Inngå en samfunnskontrakt som forplikter til aktivt
- 1573 integreringsarbeid i alle tros- og livssynssamfunn som mottar
- 1574 offentlig støtte.
- 1575 ○ At personer som kommer til Norge for å praktisere som religiøse
- 1576 ledere, skal ha eller skaffe seg kunnskap om den religiøse
- 1577 rådgivningsrollen i møte med vold i nære relasjoner, eksilerfaringer
- 1578 og sentrale verdier i det norske samfunnet.
- 1579 ○ Ingen av kjønnene skal ha mer enn 60% i styrene som fatter
- 1580 beslutninger om administrasjon og økonomi i tros- og
- 1581 livssynssamfunn som mottar offentlig støtte.
- 1582 ○ Ha krav om at representanter i styringsorganer som forvalter statlig
- 1583 støtte hos tros- og livssynssamfunn, er demokratisk valgt.
- 1584 ○ Presisere i loven at religiøse ledere og andre som ikke anerkjenner
- 1585 skilsmisse gjennom norsk lov og arbeider mot dette er medvirkende
- 1586 til tvang og/eller overgrep.
- 1587
- 1588 • Sette kommunene bedre i stand til å hjelpe de som vil bryte ut

- 1589   ○ Kommunene skal sørge for å ha tilgang på bosted ved behov og
1590   krisesentre med offentlig støtte skal ikke kunne avvise noen basert
1591   på bosted i annen region.
- 1592   ○ Styrke helsestasjonenes rolle for å avverge at barn og ungdom
1593   utsettes for kjønnslemlestelse, jomfrusjekk eller andre former for
1594   kulturelt betinget seksualisert vold.
- 1595   ○ At det innføres obligatorisk helsekontroll for barn på
1596   helsestasjonene før skolestart for å forebygge vold i nære relasjoner
1597   og kjønnslemlestelse.
- 1598   ○ Sørge for at unge har lettere tilgang på gratis lavterskeltilbud
1599   innenfor seksual helse blant annet gjennom å styrke
1600   skolehelsetjenesten.
- 1601   ○ At aktuelle skoler sikres flere minoritetsrådgivere (IMDI) som kan
1602   hjelp ungdom som melder om streng negativ sosial kontroll eller
1603   fare for det, og som også skal snakke med lærere og foreldre om
1604   forventninger og krav.
- 1605   ○ Krisesentre og andre tilbud for de som opplever overgrep må sikres
1606   forutsigbare og gode økonomiske rammer.
- 1607   ○ Etablere ordning med rådgivere skal arbeide for å avdekke sosial
1608   kontroll i hvert fylke.

